

คู่มือและแนวทางการปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานร่วมปฏิบัติของ สกสว.
Best Practice Guidelines for TSRI and Co-operated agencies.

โดย รศ.ดร.ณดา จันทร์สม และคณะ
21 มีนาคม 2566

คู่มือและแนวทางการปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานร่วมปฏิบัติของ สกสว.
Best Practice Guidelines for TSRI and Co-operated agencies.

คณะผู้วิจัย

รศ.ดร. ณา	จันทร์สม	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รศ.ดร. พรเพ็ญ	วรสิทธิ์	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อาจารย์จิรพร	สุเมธีประสิทธิ์	ที่ปรึกษาอิสระรับอนุญาต ขึ้นทะเบียนกับศูนย์ที่ปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง
ผศ.ดร. ทศนีย์	สติมานนท์	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผศ.ดร. ปันนดา	จันทร์สุกรี	คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ดร. ศุภกฤต	เดชะนามเมือง	นักวิจัยอิสระ
นางสาวไพลิน	เชื้อหยก	นักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
(ความเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของคู่มือ	2
1.3 การปฏิสัมพันธ์ของ สกสว. กับหน่วยงานและบุคคลร่วมปฏิบัติ	3
ส่วนที่ 2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารระบบนิเวศสำหรับระบบ ววน.	
2.1 นิยามระบบนิเวศสำหรับระบบ ววน.	3
2.2 ปัญหาของระบบนิเวศในระบบ ววน. ด้านธรรมาภิบาล	3
2.2.1 ปัญหาด้านโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน.	4
2.2.2 กลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน.	7
2.2.3 ระบบนิเวศที่เปลี่ยนไปจากผลจากการปฏิรูปและปรับโครงสร้างหน่วยงานหลัก ทั้งระดับกระทรวงที่กำกับและหน่วยงานในระบบ ววน.	8
2.2.4 ระบบนิเวศที่เกิดจากการบริหารทรัพยากรและงบประมาณด้านการวิจัย และนวัตกรรม	10
2.2.5 ระบบนิเวศด้านความพร้อมของข้อมูล	11
ส่วนที่ 3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานร่วมปฏิบัติกับสกสว.	
3.1 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนนโยบายตามกฎหมาย	14
3.2 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการระดมภูมิปัญญาจาก top down	18
3.3 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการความสัมพันธ์ในการทำงาน	21
3.4 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการประเมินคุณภาพการวิจัยและการติดตามผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัยที่ได้รับทุน	24
3.5 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในกระบวนการตัดสินใจ	26
3.6 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดสรรและบริหารงบประมาณด้านการวิจัย	28
3.7 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการประเมินผลงาน	32
3.8 แนวทางการปฏิบัติที่ดีการกำหนดและการบริหารกลยุทธ์	34
3.9 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารด้านความยืดหยุ่นและการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง	37
3.10 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเปิดกว้างและความโปร่งใสในการเข้าถึงข้อมูลวิจัย	40
3.11 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการสร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อการบรรลุเป้าหมาย	43

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันนี้ บทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว”

ดังนั้น ทุกหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และที่บรรจุไว้ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รัฐบาลเป็นผู้นำในการวางนโยบายขับเคลื่อนประเทศ การดำเนินนโยบายด้านต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือเรียกโดยย่อว่า สกสว. เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีฐานะเป็นนิติบุคคลทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการและงานด้านธุรการของ คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีนโยบายการบริหารและแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนและพัฒนา สกสว. 4 ด้าน คือ ขับเคลื่อนและพัฒนา สกสว. ให้มีสมรรถนะสูง ขับเคลื่อนแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ขับเคลื่อนกองทุน และขับเคลื่อนระบบ ววน. ให้เป็นกลไกสำคัญเพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาประเทศหลังโควิด-19

ในการขับเคลื่อน สกสว. ให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ข้างต้นทั้ง 4 ด้าน สกสว. จำเป็นต้องมีแนวทางการปฏิบัติที่ดีเพื่อให้มั่นใจว่านโยบายการบริหารและแนวทางการดำเนินงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล การจัดการกิจใหม่ที่นำเสนอในคู่มือนี้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่ได้จากการระดมความคิดเห็นจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ และจากการสัมภาษณ์เจาะลึกหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ของระบบ ววน. เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเหตุที่ สกสว. เป็นหน่วยงานที่ขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ (ววน.) จึงมีภารกิจที่ต้องเชื่อมโยงกับหลายหน่วยงานในระบบ ววน. คู่มือฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับให้ สกสว. สามารถทำงานกับหน่วยงานร่วมปฏิบัติของ สกสว. ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความชอบธรรมและความไว้วางใจระหว่างกันในการดำเนินงาน

คู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับ สกสว. และหน่วยงานร่วมปฏิบัติของ สกสว. ฉบับนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารระบบนิเวศสำหรับระบบ ววน. และส่วนที่ 2 เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานร่วมปฏิบัติกับ สกสว. 4 ระดับ คือ หน่วยงาน

ระดับสถานนโยบาย หน่วยงาน สอวช. ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน และ หน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1.2 วัตถุประสงค์ของคู่มือ

- 1.2.1 เพื่อทราบปฏิสัมพันธ์ของสกสว.กับหน่วยงานและบุคคลร่วมปฏิบัติ
- 1.2.2 เพื่อเป็นแนวทาง (Guideline) ให้สกสว.และหน่วยงานร่วมปฏิบัติของ สกสว. ทราบสถานะ ปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล
- 1.2.3 เพื่อทราบแนวทางปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการระบบงาน.ตามหลักธรรมาภิบาล

ส่วนที่ 2

การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารระบบนิเวศสำหรับระบบ ววน.

แนวคิดระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรม (Ecosystem for Research & Innovation) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงาน องค์กร ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในทางธุรกิจและองค์กรแต่ละองค์ประกอบซึ่งหล่อหลอมรวมกันเป็นระบบนิเวศ ระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรมที่มีปัญหา ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ สกสว. และหน่วยงานใน ววน. ทั้งระบบ สกสว. และหน่วยงานร่วมปฏิบัติย่อมไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของระบบ ววน. ได้ หากปัญหาของระบบนิเวศในระบบ ววน. ด้านธรรมาภิบาลไม่ได้รับการแก้ไขคู่มือนี้จะเสนอปัญหาของระบบนิเวศในระบบ ววน. ด้านธรรมาภิบาลเฉพาะประเด็นที่ส่งผลกระทบชัดเจน โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 หัวเรื่อง หัวเรื่อง 2.1 จะเป็นนิยามระบบนิเวศสำหรับระบบ ววน. หัวเรื่อง 2.2 นำเสนอปัญหาของระบบนิเวศในระบบ ววน. ด้านธรรมาภิบาล และหัวเรื่องที่ 2.3 นำเสนอแนวทางปฏิบัติที่ดีในการแก้ปัญหาระบบนิเวศสำหรับระบบ ววน. ด้วยหลักธรรมาภิบาล

2.1 นิยามระบบนิเวศสำหรับระบบ ววน.

ระบบนิเวศทางด้านการวิจัยและนวัตกรรมสำหรับระบบ ววน. ในที่นี้หมายถึงระบบการทำงานร่วมกันของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในระบบ ววน. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ รวมทั้งกรอบการทำงานในด้านสถาบัน องค์กรและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนและสอดคล้องกับบริบทในการดำเนินงานของ ววน. ทั้งระบบ เพื่อส่งเสริม เกื้อหนุนกันให้ทุก ๆ ฝ่ายสามารถพัฒนาไปข้างหน้าได้ และลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2.2 ปัญหาของระบบนิเวศในระบบ ววน. ด้านธรรมาภิบาล

ระบบนิเวศในระบบ ววน. มีผลกระทบต่อหลักการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลและส่งผลกระทบต่อการทำงานของ สกสว. และการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของระบบ ววน. ที่สำคัญมี 5 ด้าน ได้แก่

- ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน.
- ด้านกลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน.
- ด้านระบบนิเวศที่เปลี่ยนไปจากผลการปฏิรูปและปรับโครงสร้างหน่วยงานหลักทั้งระดับกระทรวง ที่กำกับและหน่วยงานในระบบ ววน.
- ระบบนิเวศด้านทรัพยากรและงบประมาณด้านการวิจัยและนวัตกรรม
- ระบบนิเวศด้านความพร้อมของข้อมูล

2.2.1 ปัญหาด้านโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน.

ในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน. ผลการศึกษาพบจุดอ่อนอันเป็นต้นเหตุของความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล 3 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายการวิจัย 2) ความครบถ้วนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติและ 3) การขาดกฎหมายลำดับรองที่สนับสนุนอย่างครบถ้วนและเพียงพอ

1) ด้านการกำหนดนโยบายการวิจัย

1.1) สภาวะปัจจุบันและผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

การจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน. กำหนดให้ต้องมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานที่กำหนดนโยบาย ววน. คือ สภานโยบายซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่ส่วนใหญ่เป็นคณะรัฐมนตรีและตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ 17 คน และคณะกรรมการที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ 11 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการที่ปรึกษา

การที่องค์ประกอบของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นคณะรัฐมนตรีและตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐในสภานโยบายถือเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้ แต่คณะกรรมการในสภานโยบายมีองค์ประชุมจำนวนมากเกินไป ไม่คล่องตัวต่อการร่วมให้ข้อคิดเห็นด้านนโยบายขององค์ประชุมทั้งกรรมการจากหน่วยงานภาครัฐและคณะกรรมการที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ และการเรียกประชุมกรณีฉุกเฉิน ที่ผ่านมา พบว่า คณะกรรมการดังกล่าวมีบทบาทในการเสนอข้อคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายเพื่อพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมน้อยมาก

โครงสร้างของสภานโยบายเช่นนี้ไม่เอื้อต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม (participation) และส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลด้านประสิทธิภาพ (effectiveness) ในการกำหนดนโยบายการวิจัยและนวัตกรรมของชาติ มีผลกระทบต่อเกณฑ์ความเสี่ยงด้านการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (ผลกระทบ 1) และอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุนส่งเสริมการวิจัย (ผลกระทบ 5) มากขึ้น นอกจากนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการในสภานโยบายยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ของความไม่เป็นอิสระจากการเมือง ซึ่งกระทบความน่าเชื่อถือ (public trust) ของการใช้งบประมาณในระบบ ววน.

1.2) แนวทางปฏิบัติที่ดีด้านการกำหนดนโยบายการวิจัย

เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และผลกระทบในทางลบและจุดอ่อนที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุนส่งเสริมการวิจัยฯ ทางเลือกของแนวทางปฏิบัติที่ดี คือ

- (1) สภานโยบายควรเปิดโอกาสให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาสภานโยบายได้แสดงข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์มากขึ้น โดยนำข้อคิดเห็นระบุไว้ในมติที่ประชุม และมีการมอบหมายให้มี

หน่วยงานรับผิดชอบในการนำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณา ขยับเคลื่อนหรือนำเสนอแนวทางกลับขึ้นมาพิจารณาในคราวต่อไป และสามารถเปิดเผยให้หน่วยงานอื่นในระบบ ววน. ได้รับทราบมติที่ประชุม

- (2) เนื่องจากโครงสร้างของสถานโยบายประกอบด้วยกรรมการจำนวนมากเกินไป จึงควรพิจารณาลดขนาดด้วยการปรับโครงสร้างของคณะกรรมการสถานโยบายออกเป็นคณะอนุกรรมการหลาย ๆ กลุ่มตามความเชี่ยวชาญของ คณะอนุกรรมการ และให้แต่ละชุดย่อหน้าเสนอวาระของตนเองตามที่ได้รับ มอบหมายต่อที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมมีมติในแต่ละเรื่องให้ชัดเจนพร้อม รายละเอียดที่เพียงพอ นอกเหนือจากการนำเสนอวาระการประชุมของ สอวช. และให้ประธานอนุกรรมการเข้าร่วมประชุมชี้แจงในที่ประชุมใหญ่ เป็นการแก้ปัญหาโครงสร้างเพื่อให้การประชุมของสถานนโยบายมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- (3) เพื่อให้การประชุมเป็นการประชุมที่ยึดแนวทางสากล ผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็น ตัวแทนกรรมการจากกระทรวงต่าง ๆ โดยตำแหน่ง ควรเป็นผู้ที่รับผิดชอบ โดยตรงและสามารถให้ความเห็นหรือเตรียมพร้อมข้อเสนอในส่วน ของกระทรวงที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง ตามความจำเป็นในวาระต่าง ๆ เพื่อให้การ กำหนดนโยบายระดับชาติมีความครอบคลุม และให้บันทึกไว้เป็นมติที่ประชุม ทุกครั้งพร้อมมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบในการนำไปขยับเคลื่อนให้เกิดผล ตามนโยบาย

2) ความครบถ้วนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติ

2.1) สถานะปัจจุบันและผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาลของระบบ ววน.

สถานนโยบายมีพระราชบัญญัติสำคัญที่กำกับกลไกของระบบ ววน. 4 ฉบับ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติสถานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (2) พระราชบัญญัติ การส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 (3) พระราชบัญญัติส่งเสริมการ ใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 และ (4) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติทั้ง 4 ฉบับ กำหนดให้สถานนโยบาย

ที่ผ่านมาสถานนโยบายยังไม่ได้ดำเนินการครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดใน พระราชบัญญัติ 4 ฉบับ ถึงแม้ว่าจะมีอำนาจตามกฎหมาย (หลักนิติธรรม) การปฏิบัติงานตามอำนาจที่ได้รับ มอบหมาย (scope of Action) ไม่ครบถ้วนเกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบของสภา นโยบาย จัดเป็นจุดเริ่มต้นของประเด็นปัญหาการบริหารจัดการในส่วนอื่นของหน่วยงานทั้งหมดในระบบ ววน. ส่งผลให้หน่วยงานใน ววน. ทั้งระบบ และหน่วยงานอื่นนอกระบบ ววน. ที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบมี ประสิทธิภาพ (efficiency) ในการดำเนินงานไม่เต็มศักยภาพ

ประเด็นความเสี่ยงนี้มีผลกระทบต่อเกณฑ์ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 3 ด้าน คือ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ด้านการเตรียมความพร้อมและปกป้องคุณค่าของระบบวิจัย และด้านการสร้างคุณค่าสูงสุดในเชิงพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคม

2.2) แนวทางปฏิบัติที่ดีด้านความครบถ้วนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติ

- (1) สถานนโยบายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้าน ววน. ที่สอดคล้องกฎหมาย แต่ในที่ประชุมสถานนโยบายดำเนินการแบบเชิงรับ (passive) คือ ดำเนินการประชุมตามวาระที่สำนักงานปลัดกระทรวง อว. และ สอวช. จัดให้ เพื่อให้สถานนโยบายสามารถดำเนินการครบถ้วนตามภารกิจที่กำหนดในพระราชบัญญัติ 4 ฉบับ แนวทางปฏิบัติที่ดีคือ สอวช. ในฐานะที่มีบทบาทรับผิดชอบด้านวิชาการและงานธุรการ ควรรับผิดชอบให้สถานนโยบายสามารถดำเนินการครบถ้วนตามภารกิจที่กำหนดในพระราชบัญญัติ 4 ฉบับ ด้วยการจัดทำทะเบียนของรายการตรวจสอบ (checklist) เป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามกฎหมาย เพื่อให้สถานนโยบายได้พิจารณาอธิบาย สั่งการ หรือจัดทำเป็นแผนดำเนินงานในแต่ละปี
- (2) สอวช. และ สกสว. เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลอิสระ และมีอำนาจชอบด้วยกฎหมายในการขับเคลื่อนระบบ ววน. ทั้งระดับล่างขึ้นบน และระดับบนลงล่าง ควรทำการรวบรวมประเด็นที่เป็นบทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ของสถานนโยบาย สกสว. สอวช. แต่ยังไม่ได้มีการดำเนินการให้ครบถ้วน มาจัดทำเป็นแผนดำเนินการของฝ่ายกำหนดนโยบายและฝ่ายขับเคลื่อนนโยบายเพื่อออกใช้บังคับเพื่อให้ระบบ ววน. มีหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ข้อกำหนด โครงสร้างของระบบงานวิจัยที่เพียงพอและครบถ้วนในการขับเคลื่อนไปสู่ผลสำเร็จ

3) การขาดกฎหมายลำดับรองที่สนับสนุนอย่างครบถ้วนและเพียงพอ

3.1) สถานะปัจจุบันและผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

กฎหมายลำดับรองมีความสำคัญต่อแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานในระบบ ววน. และนอกระบบ ววน. ในการนำไปกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่มีกฎหมายรองรับ ส่งผลให้หน่วยงานปฏิบัติในระดับขับเคลื่อน ระดับบริหารและจัดสรรทุน และระดับปฏิบัติไม่มั่นใจในการปฏิบัติงานเพราะกลัวความผิดเนื่องจากไม่มีบรรทัดฐาน หรือมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ยังมีอีกหลายองค์ประกอบของกฎหมายลำดับรองที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการครบถ้วน และยังมีกฎหมายลำดับรองบางฉบับที่ต้องการการทบทวนและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ไม่มีการดำเนินการ กระทั่งต่อการขับเคลื่อนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของระบบ ววน.

จุดอ่อนในด้านนี้เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลในประเด็นที่ 1 ความชัดเจนในบทบาทที่รับมอบหมาย ประเด็นที่ 4 ด้านความรับผิดชอบในผลงานวิจัย (Accountability for Research Performance) และประเด็นที่ 8 การบริหารจัดการที่เป็นการกำหนดและการบริหารกลยุทธ์ (Strategy formulation and portfolio management) เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลในด้านความรับผิดชอบ หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการกำหนดขอบเขตของการปฏิบัติงาน (Scope of action) และหลักการเสริมกำลังความสามารถ (Capacity enforcement)

ประเด็นความเสี่ยงนี้มีผลกระทบต่อเกณฑ์ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 3 ผลกระทบ ได้แก่ ผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ต่อการเตรียมความพร้อมและปกป้องคุณค่าของระบบ และต่อการสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานที่พึงประสงค์

3.2) แนวทางปฏิบัติที่ดีด้านการขาดกฎหมายลำดับรองที่สนับสนุนอย่างครบถ้วนและเพียงพอ

สถานโยบายควรขยายขอบเขตการดำเนินงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลด้านนิติบัญญัติ (rules of law) เร่งออกกฎหมายลำดับรองที่ยังขาดอยู่ให้ครบถ้วน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความมั่นใจในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของระบบ ววน. ให้เกิดประสิทธิผล โดยไม่ต้องกลัวผิดกฎหมาย แนวทางปฏิบัติที่ดี คือ

- (1) ทำการสำรวจและรวบรวมประเด็นที่หน่วยงานทั้งในระบบและนอกระบบ ววน. มีความต้องการให้ประกาศใช้หรือทบทวนกฎหมายลำดับรอง เพื่อรองรับการปฏิบัติงาน พร้อมการจัดเรียงลำดับความสำคัญของการดำเนินการ
- (2) แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกฎหมายลำดับรอง และติดตามผลการดำเนินการให้ครบถ้วนโดยเร็ว และครอบคลุมกระบวนการตั้งแต่การยกร่าง การรับฟังความคิดเห็น การหารือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมทั้งการนำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

2.2.2 กลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน.

1) สภาวะปัจจุบันและผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

กลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน. อยู่บนพื้นฐานของระบบการบริหารหน่วยงานแบบภาครัฐ (Command & Control) เป็นสำคัญ บทบาทของฝ่ายกำหนดนโยบายและฝ่ายขับเคลื่อนนโยบายไม่เพียงแต่กำหนดนโยบายและกรอบแนวทางปฏิบัติที่เป็น Tone from the Top เท่านั้น ยังส่งผลให้ฝ่ายกำหนดนโยบายและฝ่ายขับเคลื่อนฯ เป็นตัวกำหนดระดับความเร็วของการบรรลุผลสำเร็จ ของผลดำเนินงานในระบบ ววน.

กลไกการบริหารจัดการในปัจจุบันเป็นอุปสรรคต่อการใช้ความคิดเห็นเชิงวิชาการอย่างอิสระในงานด้านวิจัยและนวัตกรรม มีภาพลักษณ์ของความไม่เป็นอิสระจากการเมือง (independence) ส่งผล

ต่อความน่าเชื่อถือในการใช้งบประมาณ (public trust) ของระบบ ววน. และกลไกการดำเนินงานที่ เชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาลด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประเด็นความเสี่ยงนี้มีผลกระทบต่อเกณฑ์ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 3 ผลกระทบ ได้แก่ ผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ผลกระทบต่อการสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการสร้าง ผลงานที่พึงประสงค์ และผลกระทบต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพและความสามารถในการตอบสนองต่อความ ท้าทาย

2) แนวทางปฏิบัติที่ดีด้านกลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน.

(1) ฝ่ายขับเคลื่อนนโยบายควรเพิ่มความสัมพันธ์กับบุคคลกรภายในระบบ ววน. ทุก ระดับโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม (participation) ในความสำเร็จของ ววน. ด้วยการแบ่งปันองค์ความรู้และ แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน ววน. ทั้งระบบ มุ่งสร้างความสำเร็จของระบบ ววน. ไม่ใช่ หลักการให้บทลงโทษและรางวัล (carrot and stick) และไม่สร้างกระแสให้เกิดการแข่งขันกันหรือดำเนินงาน ทับซ้อนกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในระดับของตนเอง

(2) ควรบริหารจัดการที่ลดความเข้มงวดหรือเคร่งครัดแบบราชการหรือหน่วยงานรัฐ เพื่อให้การดำเนินงานคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และง่ายต่อการเข้าถึงของภาคเอกชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน ภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น

(3) หน่วยงานทุกระดับในระบบ ววน. ควรใช้วิธีการสื่อสารและบริหารความสัมพันธ์ที่ เรียบง่ายและตรงไปตรงมา เพื่อให้กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหลายภาคส่วนมีความเข้าใจได้ว่ากิจกรรมการสื่อสาร และบริหารความสัมพันธ์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกลุ่มตนโดยตรง ในลักษณะที่มีความเป็นส่วนตัวหรือ เฉพาะเจาะจง ที่ให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นโดยทันทีในแต่ละประเด็น ที่ไม่ใช่เพียงการประชาสัมพันธ์ หรือสื่อสารแบบทางเดียว และมีการแจ้งผลดำเนินการให้เกิดการรับรู้

(4) เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจของสาธารณะ (Public Trust) และความโปร่งใส ของการมีภาพลักษณ์ที่มีโอกาสถูกแทรกแซงทางการเมือง ควรมีกลไกและช่องทางการเปิดเผยประเด็นที่เป็น การมอบหมาย สั่งการ หรือการแสดงความคิดเห็นของภาคการเมือง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าเป็นไปในทางที่ เป็นบวกและเป็นประโยชน์ ต่อการขับเคลื่อนระบบ ววน.

2.2.3 ระบบนิเวศที่เปลี่ยนไปจากผลจากการปฏิรูปและปรับโครงสร้างหน่วยงานหลักทั้งระดับ กระทรวงที่กำกับและหน่วยงานในระบบ ววน.

1) สถานะปัจจุบันและผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปและปรับโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบ ววน. ซึ่งหน่วยงานแต่ละระดับมีสถานะทางกฎหมาย กระทรวงต้นสังกัด และอยู่ภายใต้กฎหมายที่บังคับใช้ แตกต่างกันไป บางหน่วยงานยังไม่ได้มีการปรับบทบาทใหม่ให้เป็นไปตามโครงสร้างและกลไกของระบบ ววน. (โดยเฉพาะ สอวช., สกสว., วช., สวทช.) บางหน่วยงานยังเป็นลักษณะการจัดตั้งชั่วคราวและยังต้องมีการปรับ

โครงสร้างหน่วยงานอีกครั้งหนึ่ง (บพท., บพข., บพค.) หลายหน่วยงานมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกิจอื่น นอกเหนือจากการสนับสนุนและขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ทำให้โครงสร้างและกลไกการขับเคลื่อนมีปัญหาและอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมาย และประสิทธิผลในการบูรณาการ ความเชื่อมโยง ความผูกพัน การบริหารความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จนถึงขณะนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ได้ทำหน้าที่ตามบทบาทและภารกิจใหม่ได้อย่างครบถ้วน ยังไม่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการขออนุมัติการออกประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข รวมทั้งแนวปฏิบัติทางกฎหมายในส่วนที่ต้องนำเสนอต่อสภานโยบายฯ และในส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ดำเนินการได้เอง

จุดอ่อนในด้านนี้ส่งผลให้หน่วยงานข้างต้นไม่สามารถบริหารจัดการงานวิจัยตามหลักธรรมาภิบาลได้ครบถ้วน โดยเฉพาะประเด็นที่ 6 เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่เป็นการบริหารงบประมาณด้านการวิจัย ประเด็นที่ 9 ความยืดหยุ่นและการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง จึงกระทบต่อหลักธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบ หลักประสิทธิภาพ หลักความโปร่งใส และหลักการเสริมกำลังความสามารถ

ประเด็นความเสี่ยงนี้มีผลกระทบต่อเกณฑ์ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 4 ผลกระทบ ได้แก่ ผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ผลกระทบต่อการเตรียมความพร้อมและปกป้องคุณค่าของระบบวิจัย ผลกระทบต่อการหลีกเลี่ยง สอดส่อง เพื่อลดผลกระทบในทางลบและจุดอ่อน และผลกระทบต่อ การปรับปรุงประสิทธิภาพและความสามารถในการตอบสนองต่อความท้าทาย

2) แนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการปรับตัวเข้าสู่ระบบนิเวศ ววน.

2.1) ระบบงานที่กำหนดไว้ในระยะแรกของระบบ ววน. ยังไม่เหมาะสมกับภารกิจและศักยภาพที่มีอยู่เดิมของบางหน่วยงาน ควรทบทวนและปรับปรุงระบบงาน (Work system) โครงสร้างองค์กร และกลไกการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานในระบบ ววน. อีกครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับจุดอ่อนและจุดแข็งของแต่ละหน่วยงาน และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ข้อกำหนด โครงสร้าง ของระบบงานวิจัยที่จะประกาศใช้เพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามกรอบของกฎหมายในอนาคต หน่วยงานสำคัญในลำดับต้น ๆ ที่ควรพิจารณาทบทวนและปรับปรุงระบบงานและโครงสร้าง ได้แก่

- ก. สวทช. ที่เคยกำหนดนโยบายและพัฒนาผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์จนประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในจริงถูกจำกัดบทบาทลงเป็นเพียงผู้ดำเนินงานวิจัยเท่านั้น เป็นความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาลด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการบรรลุเป้าหมายของระบบ ววน. ควรมีสถานะเป็นหน่วยงานอิสระเพื่อความคล่องตัวและใช้ประโยชน์ศักยภาพที่มีให้เต็มที่
- ข. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) ควรจะเป็นหน่วยงานหลักในการชี้แนะและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านนวัตกรรมไปสู่ความเป็นเลิศตามพันธกิจในการก่อตั้ง โดยยังคงสามารถเป็นทั้งหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนและผลิตผลงานวิจัย

ทางนวัตกรรมได้เอง และควรมีสถานะเป็นหน่วยงานอิสระเพื่อความคล่องตัว และใช้ประโยชน์จากศักยภาพที่มีให้เต็มที่

2.2) ควรนำบทเรียนในอดีต (Lesson learned) จากการประเมินความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาลของระบบ ววน. มาหาแนวทางขับเคลื่อนกิจกรรมและกระบวนการดำเนินงานต่อไปและรับมือกับความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาลภายใต้กรอบวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้านธรรมาภิบาลของระบบ ววน. ที่หลีกเลี่ยงมิให้เกิดความสูญเสียเปล่าของผลงานวิจัยซ้ำรอยกับที่เคยเกิดขึ้นในอดีต โดยหน่วยงานระดับกำหนดนโยบายและระดับขับเคลื่อนนโยบายสามารถกำหนดกลไก ดังนี้

- ก. จัดทำแพลตฟอร์มเพื่อแสดงความเสี่ยงและวิธีการจัดการความเสี่ยงของโครงการวิจัยต่าง ๆ ที่ได้รับทุนส่งเสริม ด้วยการสังเคราะห์ผลงานวิจัยในอดีต และรวบรวมประเด็นความเสี่ยงให้เป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการนำข้อผิดพลาดในอดีตมาแก้ไขและปรับปรุงเพื่อไม่ให้เกิดซ้ำ
- ข. ควรแบ่งปันและแลกเปลี่ยนบทเรียนที่เรียนรู้จากการบริหารจัดการทุนวิจัยตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละประเด็นหลักในหน่วยงานทุกระดับในระบบ ววน. รวมทั้งสังคมนักวิจัย สถานประกอบการภาคเอกชน ภาคประชาสังคม จนเกิดเส้นของการเรียนรู้ (Learning curve) จนเป็นประโยชน์ในการพยากรณ์ความเสี่ยงที่จะเกิดในอนาคต

2.2.4 ระบบนิเวศที่เกิดจากการบริหารทรัพยากรและงบประมาณด้านการวิจัยและนวัตกรรม

1) สภาวะปัจจุบันและผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สถานโยบายนำเสนอกรอบวงเงินงบประมาณสำหรับการวิจัยในระบบ ววน. ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี อนุมัติกรอบวงเงินโดยสำนักงบประมาณเป็นรายปี และผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภา ขนาดของวงเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติล่วงหน้ากำหนดให้ผูกกับผลงานด้านการวิจัยซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาพัฒนาหลายปีจึงจะเห็นผล การปรับลดวงเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติเปรียบเทียบกับวงเงินงบประมาณที่ขออนุมัติอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาระบบนิเวศการทำวิจัยของประเทศให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง การสนองรับไม่ต่อความต้องการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต และปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยได้ยาก รวมทั้งขาดงบประมาณ

กระบวนการจัดสรรงบประมาณที่มีข้อจำกัดเช่นนี้ ส่งผลกระทบต่อความไม่พอเพียงของงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบ ววน. ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้าน ววน. และการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศด้วยระบบ ววน. ซึ่งต้องใช้เวลาในการสร้างผลลัพธ์และผลกระทบส่งผลกระทบหลักธรรมาภิบาลด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการเสริมกำลังความสามารถ (Capacity Reinforcement)

จุดอ่อนในด้านนี้เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการใน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในผลงานวิจัย ด้านการกำหนดและการบริหารกลยุทธ์ และด้านความยืดหยุ่นและการ

ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบ หลักประสิทธิภาพ หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักการเสริมกำลังความสามารถ

ประเด็นความเสี่ยงนี้มีผลกระทบต่องานที่ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 4 ผลกระทบ ได้แก่ ผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ผลกระทบด้านการเตรียมความพร้อมและปกป้องคุณค่าของระบบวิจัย ผลกระทบต่อการหลีกเลี่ยง สอดส่อง เพื่อลดผลกระทบในทางลบและจุดอ่อน และผลกระทบต่อการสร้างคุณค่าสูงสุดในเชิงพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคม

2) แนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการปรับตัวเข้าสู่ระบบนิเวศ ววน.

ควรมีกลไกยุติสภาพการถูกตัดงบประมาณการวิจัยด้วยข้ออ้างว่าผลงานวิจัยที่ไม่เข้าเป้าหมายในปีก่อนหน้า และควรเพิ่มเติมกลไกการผูกพันงบประมาณข้ามปี (Multi-year) ตามความจำเป็น แนวทางปฏิบัติที่ดีคือ ในขั้นตอนการจัดทำคำขอของงบประมาณ สกสว. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำ แผนงาน/โครงการวิจัยและนวัตกรรมให้สำนักงานงบประมาณและคณะกรรมการการของรัฐบาลเห็นความคุ้มค่าของ คำขอของงบประมาณที่อนุมัติเพื่อการวิจัย ดังนี้

- (1) สกสว. ควรกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก เครื่องมือนำเสนอของงบประมาณในรูปแบบของ แพลตฟอร์มหรือโปรแกรมในรูปแบบของ master plan ที่มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่า ผ่าน Cost-Benefit Analysis ทั้งในคำขอของงบประมาณเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม เพื่อให้หน่วยงานในระบบ ววน. นำไปใช้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เห็นความคุ้มค่าที่เป็นระบบและตีมูลค่าของการใช้ประโยชน์ในระดับปลายน้ำในภาพรวมทั้งเชิง ปริมาณและเชิงนโยบายได้
- (2) กองทุนส่งเสริมฯ ควรเพิ่มบทบาทที่เป็นอำนาจตามกฎหมายในการหาแหล่งเงินเพื่อ เพิ่มเติมในกองทุน หรือแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางการเงิน เช่น สถาบันการเงิน หรือผู้ร่วมทุนภาคเอกชนแก่ผู้วิจัย เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและทางเลือกในการ บริหารทุนวิจัยนอกงบประมาณที่ผูกพันงานวิจัยจนถึงปลายน้ำ

2.2.5 ระบบนิเวศด้านความพร้อมของข้อมูล

1) สถานะปัจจุบันและผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ระบบวิจัยและนวัตกรรมยังมีความเชื่อมโยงน้อยกับข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของศูนย์ ข้อมูลภาครัฐ (Government Data Center) อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการจัดทำระบบวิจัย (Research System) ทำให้ไม่สามารถเห็นภาพองค์รวม สถานะที่เป็นอยู่ของงานวิจัยและนวัตกรรม และช่องว่างที่ต้องการ พัฒนาเชิงนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนงานด้าน ววน. ในอนาคต โดยเฉพาะในมิติเชิงพื้นที่ ซึ่งข้อมูล ย่อยในแต่ละจังหวัดยังไม่มีกรนำเสนอและเปิดข้อมูล (Open Data) ให้ครอบคลุมถึงระดับตำบลและหมู่บ้าน เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในเชิงสังคมศาสตร์ เช่น ในการบรรลุผลของการดำเนินงานวิจัยตามโปรแกรมที่ 14 การจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ โปรแกรมที่ 13 นวัตกรรมสำหรับเศรษฐกิจฐานรากและชุมชน นวัตกรรม

2) แนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการปรับตัวเข้าสู่ระบบนิเวศ ววน.

สกว. ควรจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนาข้อมูลในมิติเชิงพื้นที่ในแต่ละจังหวัดที่ครอบคลุมทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประชากร ชุมชน วิสาหกิจ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร เป็นต้น ที่กำหนดตัวชี้วัดในเชิงความคุ้มค่าของการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ในการวิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งประโยชน์ต่อสาธารณะ

วิธีการคือ ควรให้สถาบันอุดมศึกษาที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ แบ่งแยกความรับผิดชอบในการให้นักศึกษาลงพื้นที่จัดเก็บ เพื่อให้ความรู้ สร้างความสนใจแก่เยาวชนของชาติ และสร้างความผูกพันต่อชุมชน นักวิจัยที่เป็นอาจารย์ได้ความรู้เชิงลึกในการพัฒนาพื้นที่ และมีโอกาสสร้างความผูกพันกับชุมชน รวมทั้งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีความเป็นกลางและอิงหลักวิชาการมากกว่าให้ชาวบ้านไปจัดเก็บ และควรมีงบประมาณประจำปีในการทบทวนเฉพาะพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อ สกว. สามารถรวบรวมข้อมูลจนเป็นข้อมูลขนาดใหญ่รายจังหวัดที่เพียงพอได้แล้ว ควรจัดทำเป็นแพลตฟอร์มที่เปิดให้นักวิจัย และผู้สนใจเข้ามาใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวในแต่ละพื้นที่ได้ การจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่เชิงพื้นที่เป็นแนวทางที่ประเทศพัฒนาจัดทำกันมานานแล้ว ประโยชน์ที่ระบบ ววน. จะได้รับคือ

- ประหยัดงบประมาณและเวลาในการให้ทีมนักวิจัยต้องเข้าไปจัดเก็บข้อมูลรายพื้นที่ในลักษณะแบบสอบถามเป็นกรณีศึกษา
- สามารถใช้ข้อมูลขนาดใหญ่นี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ขึ้นำการดำเนินการตามลำดับความสำคัญของโครงการพัฒนา เป็นการหลีกเลี่ยงการดำเนินการตามอิทธิพลทางการเมืองที่ไม่ชอบ หรือการดำเนินการที่เบี่ยงเบน
- นักวิจัยหรือผู้สนใจสามารถสืบค้นข้อมูลแบบออนไลน์โดยไม่ต้องหรือก่อนลงพื้นที่จริง เช่น ในการแก้ปัญหาความยากจนของชุมชน จำเป็นต้องใช้ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อหาพื้นที่มีปัญหาความยากจนในลำดับต้น ๆ ตรวจสอบทรัพยากรของพื้นที่ ระดับการพัฒนาของพื้นที่ เพื่อที่นักวิจัยจะสามารถตั้งประเด็นการศึกษาและศึกษาหาวิธีแก้ปัญหาความยากจนได้ตรงเป้า
- ผู้ประกอบการที่สนใจซื้อวัตถุดิบหรือสินค้าวิสาหกิจชุมชนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว

ส่วนที่ 3

การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ของหน่วยงานร่วมปฏิบัติกับ สกสว.

ขอบเขตการนำเสนอ

1) หน่วยงานร่วมปฏิบัติในคู่มือนี้ จะนำเสนอเฉพาะหน่วยงานร่วมปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับ สกสว. โดยตรง 4 ระดับ คือ

- (1) หน่วยงานในระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน ได้แก่ สถานโยบาย และ สอวช.
- (2) หน่วยงานในระดับขับเคลื่อนนโยบายด้วยกัน ได้แก่ สอวช.
- (3) หน่วยงานในระดับบริหารจัดการและจัดสรรทุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ สกสว. แบ่งออกได้เป็น หน่วยงานที่สังกัดกระทรวง อว. และหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวง อว.
- (4) หน่วยงานรับทุนวิจัย และหน่วยงานอื่นที่เชื่อมโยงโดยอ้อม ซึ่งได้แก่ หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานของรัฐที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ องค์การอัยการ หรือองค์กรอิสระ

2) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี สำหรับ สกสว. และหน่วยงานร่วมปฏิบัติกับ สกสว. ประกอบด้วย 12 แนวทาง ดังนี้

- (1) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนนโยบายตามกฎหมาย
- (2) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการระดมภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่
- (3) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการความสัมพันธ์ในการทำงาน
- (4) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการประเมินคุณภาพการวิจัยและการติดตามผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัยที่ได้รับทุน
- (5) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในกระบวนการตัดสินใจ
- (6) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดสรรและบริหารงบประมาณด้านการวิจัย
- (7) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการประเมินผลงาน
- (8) แนวทางการปฏิบัติที่ดีการกำหนดและการบริหารกลยุทธ์
- (9) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารด้านความยืดหยุ่นและการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง
- (10) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเปิดกว้างและความโปร่งใสในการเข้าถึงข้อมูลวิจัย
- (11) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการสร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

(12) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากผลของการวิจัย

3.1 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนนโยบายตามกฎหมาย

3.1.1 กรอบแนวคิด

การกำหนดความชัดเจนของบทบาทของแต่ละหน่วยงานในองค์กรเดียวกันจะช่วยให้แต่ละหน่วยงานรับบทบาทและจุดประสงค์ของตน ซึ่งจะช่วยให้สามารถประสานงานกันได้อย่างกลมกลืน หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนการดำเนินงานข้ามหน่วยงาน ช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากในพระราชบัญญัติ/กฎหมาย/ระเบียบที่จัดทำขึ้นเขียนบทบาทหน้าที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน หน่วยงานต่าง ๆ อาจไม่มีเนื้อหาเพียงพอในการสร้างลำดับความสำคัญ กระบวนการ และขอบเขตของงาน และการประสานงานระหว่างหน่วยงานอาจมีปัญหาผิดพลาด ลำช้า และไม่บรรลุเป้าหมาย

3.1.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกสว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สกสว. เป็นหน่วยงานภายใต้พระราชบัญญัติสภานโยบายฯ และกำหนดให้มีส่วนร่วมในสภานโยบาย ทั้งการนำเสนอความเห็นและข้อมูลผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานอื่น และนำเสนอกรอบงบประมาณ และวงเงินงบประมาณรายแผนงาน/โครงการ เพื่อนำเสนอขออนุมัติต่อที่ประชุมสภานโยบาย หลังจากที่มีสภานโยบาย อนุมัตินโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานระบบ ววน. และอนุมัติกรอบวงเงินงบประมาณ และวงเงินงบประมาณรวมที่ได้รับจัดสรร สกสว. มีหน้าที่ ในการขับเคลื่อนนโยบายและบริหารวงเงินงบประมาณผ่านกองทุนส่งเสริมฯ และทำหน้าที่ในการ บริหารจัดการภายใต้พระราชบัญญัติการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

- กรอบการทำงานของจัดการระบบ ววน. อยู่ภายใต้กฎหมาย 4 ฉบับ¹ พระราชบัญญัติทั้ง 4 ฉบับ ออกแบบไว้ได้ดีและครอบคลุมที่จะช่วยให้ระบบ ววน. สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวางระบบ ววน.
- ฝ่ายกำหนดนโยบายและฝ่ายขับเคลื่อนนโยบายตามกฎหมายมีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้ระบบ ววน. มีโครงสร้างสมบูรณ์ แต่ทั้ง 2 ฝ่าย ยังใช้อำนาจตามหน้าที่ในพระราชบัญญัติไม่เต็มที่ มีอำนาจหน้าที่หลายข้อในพระราชบัญญัติที่ไม่เคยได้รับการหยิบยกมาพิจารณา/ขับเคลื่อน การใช้อำนาจตามหน้าที่ในพระราชบัญญัติ (Scope of action) ไม่ครบถ้วนเป็นความเสี่ยงต่อหลักธรรมาภิบาลด้านประสิทธิภาพ (effectiveness) ในการดำเนินงาน ด้านความชอบธรรมในการ

¹ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ.2562 (2)

พระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2562 (3) พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 และ (4) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562

ปฏิบัติงาน (integrity) และหลักความรับผิดชอบ (accountability) ต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

- ยังขาดกฎหมายลำดับรองที่สนับสนุนอย่างครบถ้วนและเพียงพอ กระทบต่อหลักธรรมาภิบาลด้านนิติธรรม (rules of law) ส่งผลให้หน่วยงานปฏิบัติในระดับขับเคลื่อนบริหารเงินทุน และระดับปฏิบัติไม่มั่นใจในการปฏิบัติงานเพราะกลัวความผิด กระทบต่อการขับเคลื่อนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของระบบ ววน.

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกสว. และ สอวช. ควรร่วมกันปรับระบบนิเวศด้านกฎหมายของระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ โดยนำเสนอต่อสภานโยบาย และ/หรือให้สภานโยบายนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามกรณี ในด้านต่อไปนี้
- ข. สกสว. เสนอให้ สอวช. จัดทำวาระการประชุม เพื่อให้สภานโยบายพิจารณาและสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานให้ครบทุกประเด็นที่สภานโยบายมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน การดำเนินงานตามบทบาทที่กฎหมายให้อำนาจหน้าที่ได้ครบถ้วน (Scope of action) แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (accountability) ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน (effectiveness) ของ ววน. ทั้งระบบโดยชอบธรรม (integrity)
- ค. สกสว. ร่วมกับ สอวช. นำประเด็นของกฎหมายลำดับรองที่อยู่ในอำนาจของสภานโยบายหรือคณะรัฐมนตรี ยกร่างเพื่อเสนอต่อสภานโยบายเพื่อเติมเต็มระบบนิเวศด้านวิจัยและนวัตกรรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านงบประมาณ เป็นการใชหลักนิติธรรม (rules of law) เพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติในระดับขับเคลื่อน บริหารเงินทุน และระดับปฏิบัติมีความมั่นใจในการปฏิบัติ โดยไม่ต้องกลัวผิดกฎหมาย
- ง. กองทุนส่งเสริมฯ ควรเพิ่มบทบาทที่เป็นอำนาจตามกฎหมายในการหาแหล่งเงินเพื่อเพิ่มเติมในกองทุน หรือแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางการเงิน เช่น สถาบันการเงิน หรือผู้ร่วมทุนภาคเอกชนแก่ผู้วิจัย เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและทางเลือกในการบริหารทุนวิจัย นอกงบประมาณที่ผูกพันงานวิจัยจนถึงปลายน้ำ

3.1.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และ สอวช. ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

ความสัมพันธ์ระหว่าง สกสว. และ สอวช. คือ สอวช. เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ OKRs ในระดับแพลตฟอร์ม ซึ่งถือเป็นระดับนโยบาย ขณะที่ สกสว. รับผิดชอบ OKRs ระดับโปรแกรมที่ใช้ขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้าน ววน. ความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งระดับแพลตฟอร์มและระดับโปรแกรมต้องพัฒนาไปด้วยกัน

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ทั้ง สกสว.และ สอวช. มาจากการแปลงบทบาทเดิมมาสู่บทบาทใหม่ตามกฎหมาย และ อยู่ในระหว่างการปรับตัว การดำเนินงานที่เกิดจริงของทั้งสองหน่วยงานยังไม่สามารถบริหารจัดการได้ ครบถ้วนตามบทบาท หน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายลำดับรองยังไม่ได้ออกประกาศใช้ บังคับให้สนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างครบถ้วน การขาดหลักนิติธรรม (Rules of law) เป็นความเสี่ยงที่ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติไม่กล้าตัดสินใจด้วยเกรงว่าจะผิดกฎหมาย

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. ในด้านความชัดเจนในการดำเนินการตามกฎหมาย สกสว. และ สอวช. ควร นำเสนอสถานนโยบาย หรือดำเนินการเองตามอำนาจที่กฎหมายกำหนด ใช้หลักนิติ ธรรม (Rules of law) เร่งออกกฎหมายลำดับรองในส่วนที่เกี่ยวข้องการทำหน้าที่ ในการขับเคลื่อนนโยบาย เพื่อให้มีความมั่นใจในปฏิบัติงานโดยไม่ต้องกลัวว่าจะผิด กฎหมาย เป็นการขยายขอบเขตการบริหารจัดการ (Scope of action) ให้มีความ ยืดหยุ่นมากขึ้น
- ข. ควรแบ่งแยกอำนาจหน้าที่และความเชื่อมโยงในบทบาทระหว่าง สกสว. และ สอวช. ให้ชัดเจน และใช้หลักธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบ (Accountability) ในการดำเนินงานจริงร่วมกันเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้าน ววน. ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)
- ค. การแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานในระบบ ววน. ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 22 ของ พรบ. ส่งเสริมฯ สกสว. ควรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขนำเสนอสถานนโยบาย เพื่อให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง ความล่าช้าของ การปฏิบัติภารกิจนี้ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลด้านขอบเขตการปฏิบัติงาน (Scope of action) และกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการ ดำเนินงาน (Efficiency and Effectiveness)

3.1.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

ความเชื่อมโยงของ สกสว. กับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมี 2 ขั้นตอน คือ

ก. ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ

สกสว. เห็นชอบแผนปฏิบัติการและตัวชี้วัดระดับโครงการย่อย (Sub-program) ที่ หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนนำเสนอ โดย สกสว. นำไปประมวลผลในระดับโปรแกรม และส่งต่อให้ สอวช. พิจารณาในระดับแพลตฟอร์ม เมื่อได้รับความเห็นชอบวงเงิน งบประมาณประจำปีจากสำนักงานประมาณแล้ว สกสว. จะพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ผ่านกองทุนส่งเสริมให้แก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ในรูป Block Grant โดย แบ่งเป็นการจัดสรรโครงการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic fund) ให้แก่หน่วยงานบริการ

และจัดสรรทุน และจัดสรรงบประมาณในโครงการพื้นฐาน (Fundamental fund) ให้แก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนหรือสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง

ข. ขั้นตอนหลังการอนุมัติงบประมาณ

สกว. ใช้ระบบ NRIIS ในการติดตามและประเมินผลงานวิจัยที่นำส่ง และผลดำเนินงานของหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

บทบาทการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมีความทับซ้อนกัน ขาดระบบงานแบ่งปันข้อมูลหรือระบบการวิจัยวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมแห่งชาติทั้งหมด และยังไม่มีความชัดเจนในการแก้ไขอย่างชัดเจน เป็นจุดอ่อนด้านหลักความรับผิดชอบ (Accountability) เกิดความสูญเปล่าของเงินทุนวิจัยที่มีค่อนข้างจำกัด

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. PMU Forum ที่จัดให้มีการพบปะหารือ แลกเปลี่ยนประเด็นการบริหารจัดการระหว่างหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนที่จัดเป็นประจำอยู่แล้วนั้น ควรเพิ่มหน่วยงานในอยู่นอกกำกับ อว. มาร่วมด้วย เพื่อให้เกิดการรับรู้ทั่วถึงกัน เพื่อลดปัญหาที่หลายหน่วยงานให้ทุนในหัวข้อลักษณะคล้ายกันทำให้มีความทับซ้อนกัน
- ข. ควรเอา OKR ของ สกว. มาแจกแจงว่าหน่วยงานใดมีหน้าที่ตอบสนองต่อ OKR ใด หรือควรมีการ co-restructure ระหว่างกันด้วยสัดส่วนเท่าไร
- ค. ควรเร่งรัดการจัดทำพอร์ตโฟลิโองานวิจัยและระบบวิจัย เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนของแบ่งปันและบูรณาการหัวข้องานวิจัยในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ที่เชื่อมโยงและไม่ทับซ้อน

3.1.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

มาตรา 27 , 28 , 30 และ 31 ระบุความสัมพันธ์ระหว่างสกว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่นไว้ชัดเจนในด้านการเปิดเผยข้อมูลในฐานข้อมูล การนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงพาณิชย์ เชิงสังคม และเชิงสาธารณประโยชน์ ให้การสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมและพัฒนาเพื่อต่อยอดความรู้และเทคโนโลยีหรือการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ของหน่วยงานของรัฐ และ ให้การสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐร่วมลงทุนในโครงการซึ่งนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ได้

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

พระราชบัญญัติส่งเสริมฯ มาตรา 27, 28, 30 และ 31 ระบุชัดเจนและมีความสมบูรณ์ในการให้ระบบ ววน. เชื่อมกับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น แต่ยังขาดหน่วยงานต้นเรื่องในการที่จะนำเสนอรายละเอียด ขั้นตอน และกรอบแนวทางปฏิบัติเสนอสถานนโยบายเพื่อการอนุมัติเพื่อการดำเนินการกระทบหลักธรรมาภิบาลด้านการไม่บริหารงานตามขอบเขตการปฏิบัติงาน (Scope of action) ที่กฎหมายให้

อำนาจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาระหน้าที่ของหน่วยงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์จากหน่วยงานภายนอก จัดเป็นการสูญเสียของการใช้งบประมาณแผ่นดินและโอกาสในการใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงพาณิชย์ เชิงสังคม และเชิงสาธารณประโยชน์

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. ควรเป็นต้นเรื่องในการที่จะนำเสนอรายละเอียด ขั้นตอน และกรอบแนวทางปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมฯ มาตรา 27, 28, 30 และ 31 และเสนอสถานนโยบายเพื่อการอนุมัติเพื่อการ ดำเนินการ

3.2 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการระดมภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่เพื่อการวิจัย

3.2.1 กรอบแนวคิด

แหล่งที่มาของภูมิปัญญาสำหรับสนับสนุนงานวิจัยของประเทศควรมีลักษณะผสมผสานกันระหว่าง top-down กับ bottom-up เป็นการระดมภูมิปัญญาจากแหล่งภายนอกและเสริมด้วยภูมิปัญญาและองค์ความรู้จากภายใน และควรใช้มาตรการเชิงรุกในการแสวงหาภูมิปัญญาใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง

3.2.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว.และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

การระดมภูมิปัญญาและองค์ความรู้เพื่อการวิจัยของสถานนโยบายมาจากคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูป อววน. ขณะที่ สอวช. ในฐานะที่ทำหน้าที่ด้านวิชาการให้กับสถานนโยบาย ใช้บุคลากรของ หน่วยงานทำกิจกรรมระดมภูมิปัญญาและองค์ความรู้เพื่อประกอบการจัดทำนโยบายเสนอสถานนโยบาย สกสว. กำหนดและติดตาม OKRs ระดับยุทธศาสตร์/ Platform และกำหนดการจัดลำดับความสำคัญระดับโปรแกรม ผ่านข้อเสนอแนะของ Cluster Promoting Committee ส่วน สกสว. ทำหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการของ สกสว. มีหน่วยงาน Intelligence Unit เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์เร่งด่วนของประเทศ มีหน่วยวิเคราะห์ สถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูล ความก้าวหน้าทางวิทยาการของในและต่างประเทศ การจัดการความรู้รายสาขา เพื่อติดตามสถานการณ์และสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

กระบวนการให้ได้มาซึ่งภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ของทั้งสถานนโยบาย สอวช. และ สกสว. มีความครบถ้วนทั้งการระดมมาจากแหล่งภายในและภายนอก และทั้งแบบ Top-down และ bottom-up พบว่า มีการรวบรวมและจัดการภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างเป็นระบบและมีการจัดการอย่างต่อเนื่อง และใช้มาตรการเชิงรุกเฉพาะประเด็นที่สำคัญ แต่ยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนระบบ ววน. ให้ได้ประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับได้อย่างเหมาะสม ด้วยระบบนิเวศของระบบ ววน. ยังเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถทำงานได้เต็ม ศักยภาพ กระทบต่อหลักธรรมาภิบาลด้านการเสริมกำลังความสามารถ (Capacity reinforcement) ให้กับ ระบบ ววน.

สถานการณ์ในระดับประเทศและระดับโลกมีการเปลี่ยนแปลงเร็ว มีนโยบายใหม่ ๆ ที่ สกสว. ต้องตอบสนองฉับไว พร้อมกับมองอนาคตในระยะปานกลาง และระยะยาว สกสว. ยังไม่สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม ระบบนิเวศในด้านกลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้าน ววน. เป็นอุปสรรคต่อการใช้ความคิดเห็นเชิงวิชาการอย่างอิสระ มีภาพลักษณ์ของความไม่เป็นอิสระจากการเมือง (independence) ที่ Tone from the Top

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกสว. ในฐานะที่รับผิดชอบตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ระดับโปรแกรมควรคำนึงถึงความสมดุลของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของประชาคมวิจัยในวงกว้าง โดยระดมองค์ความรู้เพิ่มเติมจากฝ่ายนโยบายและหน่วยงานภายนอก เช่น รัฐสภา รัฐมนตรี นักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา คณะบุคคล ชุมชน หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อให้มีความหลากหลายในแต่ละหัวข้อการวิจัยระดับโปรแกรมที่ตรงกับแพลตฟอร์มและความต้องการในระดับนโยบายของประเทศ ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงพาณิชย์ เชิงสังคม และเชิงสาธารณประโยชน์
- ข. การสรรหาผู้บริหารหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพจากภายนอก การขอยืมตัว/แลกเปลี่ยนบุคลากรหลักจากต่างองค์กร เช่น สวทช. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ การทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกระบบ ววน. หรือสร้างระบบรับนักเรียนทุนจากต่างประเทศของ กพ. ที่ไม่มีหน่วยงานต้นสังกัดในการกลับมาปฏิบัติงานชุดใช้ทุนในหน่วยงานรัฐ

3.2.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. กับ สวอช. ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สวอช. พัฒนาภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ในระดับนโยบาย เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ แผนงานด้าน ววน. และใช้ในการทำโครงการวิจัยที่รองรับแพลตฟอร์มตามนโยบาย แต่ สกสว. ใช้ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ในการขับเคลื่อนระบบ ววน. เพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของประเทศ ทั้งสองหน่วยงานต้องหารือกันเพื่อให้แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ไปในทิศทางเดียวกัน

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สกสว. และ สวอช. ทำงานในภารกิจนี้ร่วมกันอย่างใกล้ชิด จึงมีโอกาสในการส่งต่อและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและองค์ความรู้ระหว่างกัน ผ่านการร่วมประชุมในสภานโยบายและการหารือระหว่างหน่วยงาน จัดว่าเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในด้านการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นแนวทางที่ความชอบธรรม (integrity) และเสริมกำลังความสามารถ (Capacity enforcement) ขององค์กร

3) แนวทางปฏิบัติที่ดี

ไม่มีข้อเสนอแนะในส่วนนี้

3.2.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ หน่วยงานชั่วคราว 3 แห่ง ในสังกัดของ สอวช. (บพค., บพข. และ บพท.) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (TCELS)

สกสว. เป็นหน่วยงานที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในระดับโปรแกรม ส่งต่อไปยังหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ซึ่งหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนจะนำองค์ความรู้จากระดับโปรแกรมไปพัฒนาเป็นโปรแกรมน้อยและกลุ่มงาน เพื่อส่งต่อไปแก่หน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น ในการคัดเลือกแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับ OKR หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมีการระดมองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบุคลากรภายนอกในรูปแบบของ Consortium ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะพิจารณาให้ความเห็นถึงความเหมาะสมในระดับแผนงาน/โครงการด้วย นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังมีการประสานงานร่วมกันผ่าน PMUs Forum เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาความทับซ้อนของงานระหว่าง PMUs.

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ยังไม่มี การจัด Forum โดยเฉพาะสำหรับแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนทั้งในกำกับของกระทรวง อว. และนอกกระทรวง อว. อย่างต่อเนื่องหรือเป็นระบบ เพื่อเป็นการเสริมกำลังความสามารถ (Capacity enforcement) ขององค์กร

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. ควรจัด Forum สำหรับแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนทั้งในกำกับของกระทรวง อว. และนอกกระทรวง อว. ที่ทำให้บุคลากรสามารถติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ ๆ และนำไปปรับใช้ทันที่
- ข. ควรมีงบประมาณสำหรับการสืบเสาะค้นหาค้นหาองค์ความรู้ในเชิงลึกและประเด็นเกิดใหม่จากแหล่งภูมิปัญญาจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

3.2.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. จะได้องค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการผลงานวิจัยพื้นฐานจากนักวิจัย และได้รับทราบความต้องการภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากหน่วยงานอื่น เช่น คณะบุคคล ชุมชน หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชน

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สกสว. ยังไม่ได้มีการบริหารจัดการภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากนักวิจัย นักวิชาการ และหน่วยงานอื่น ๆ อย่างเหมาะสม เพราะไม่ได้เสริมกำลังความสามารถ (Capacity enforcement) ขององค์กรตามศักยภาพที่ได้รับ

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

แนวปฏิบัติที่ดี คือ สกสว. ควรเพิ่มความสำคัญของประเด็นต่อไปนี้

- ก. ควรรวบรวมองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากผลงานวิจัยระดับพื้นฐานไปเป็นฐานองค์ความรู้ของระบบวิจัยของชาติ และนำไปพิจารณาขยายผลสู่การวิจัยเชิงกลยุทธ์หรือการใช้ประโยชน์เพื่อลดความสูญเสียเปล่าของงบประมาณแผ่นดิน และส่งต่อสู่นักวิจัยรุ่นต่อไป
- ข. ควรคำนึงถึงความสมดุลของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของประชาคมวิจัยในวงกว้างในการระดมองค์ความรู้เพิ่มเติม จากนั้นวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา คณะบุคคล ชุมชน หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อให้มีความหลากหลายในแต่ละหัวข้อการวิจัยระดับโปรแกรมที่ตรงกับแพลตฟอร์มและความต้องการในระดับนโยบายของประเทศ ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงพาณิชย์ เชิงสังคม และเชิงสาธารณประโยชน์ และลดความสูญเสียเปล่าของทรัพยากรคนและงบประมาณที่ใช้ไปในด้านการวิจัย

3.3 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการความสัมพันธ์ในการทำงาน

3.3.1 กรอบแนวคิด

การบริหารความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายนอกและภายในองค์กรได้ดีจะช่วยให้องค์กรเข้มแข็ง สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีให้อยู่ภายใต้อิทธิพลและการแทรกแซงจากภายนอก และสามารถดำรงสถานะความน่าเชื่อถือ การหาพันธมิตรมาช่วยสร้างสรรค์งานวิจัยย่อมเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน แต่ต้องบริหารเรื่องการขัดกันด้านผลประโยชน์เพื่อความโปร่งใส และควรมีภาพลักษณ์ของความเป็นอิสระจากการเมืองเพื่อให้เกิด public trust

3.3.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. ได้รับรู้นโยบาย มติที่ประชุมของสภานโยบาย ข้อเสนอแนะ รวมทั้งความคิดเห็นเพิ่มเติมของกรรมการในสภานโยบายที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของมติที่ประชุม

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สกสว. มีความเชื่อมโยงกับ สอวช. ทั้งในส่วนของการบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย การนำเสนอความเห็นเชิงนโยบาย การเชื่อมโยงตัวชี้วัดที่เป็นระดับแพลตฟอร์มกับระดับโปรแกรม ที่ทำให้ต้องดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทำให้สามารถรักษาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมสกสว. ไม่มีปัญหาในด้านความสัมพันธ์กับสภานโยบายและ สอวช. เพราะอำนาจการแต่งตั้งผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานมาจากฝ่ายกำหนดนโยบาย แต่มีความเสี่ยงในด้านความน่าเชื่อถือของสกสว. (public trust) ว่าจะบริหารเงินงบประมาณโดยชอบธรรม (integrity) และประสิทธิผล (effectiveness) การดำเนินงานของระบบ ววน. เพราะมีภาพลักษณ์ของความเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมือง (independence)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

ควรเพิ่มความสัมพันธ์กับบุคลากร/หน่วยงานภายนอกระบบ ววน. เพื่อให้ได้แนวทางมาพัฒนาการวิจัยของประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้มากขึ้น ให้ระบบ ววน. เป็นที่รู้จักและยอมรับในวงกว้าง และสร้างความร่วมมือในระยะยาว โดยกำหนดเป้าหมายให้สามารถตอบปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของประเทศด้วยโจทย์ด้านการวิจัยและนวัตกรรมได้ทันที่เช่นเดียวกับสถาบันวิจัยอื่นที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหาเรื่องต้นทุนค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้น สกสว. ควรออกมาให้ความรู้แก่สาธารณะว่าปัจจุบันได้มีการวิจัยตามนโยบายในการใช้พลังงานหมุนเวียนอื่น โซลาร์เซลล์ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในอนาคต ว่าอยู่ในขั้นตอนใดและใช้ประโยชน์จริงได้เมื่อไร หากผลงานการดำเนินงานของระบบววนมีประสิทธิภาพ (effectiveness) ความสนใจต่อการมีภาพลักษณ์ของความไม่เป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมืองจะเบาบางลงและหายไปที่สุดในที่สุด

3.3.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. กับ สอวช. ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

ไม่มีข้อเสนอแนะในส่วนนี้

3.3.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สกสว. มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ตั้งแต่การริเริ่มจัดสรรโปรแกรมให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนแต่ละหน่วยงาน เพื่อประกอบการจัดทำกรอบคำของบประมาณของ สกสว. ที่เสนอขออนุมัติจากสภานโยบาย และเมื่อผ่านการอนุมัติวงเงินงบประมาณของคณะกรรมการธิการในรัฐสภาแล้ว สกสว. จะจัดสรรวงเงินตามโปรแกรมให้แก่แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกกระทรวง อว.

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สกสว. มีบทบาทที่ต้องบริหารความสัมพันธ์กับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ทั้งในกระทรวง อว. และนอกกระทรวง อว. แต่เนื่องจากหน่วยงานระดับให้ทุนมีความหลากหลาย การบริหารความสัมพันธ์จึงยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละหน่วยงาน และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันระหว่างหน่วยงานในกำกับของกระทรวง อว. และหน่วยงานนอกกำกับ ทำให้ไม่สามารถสร้างความเข้าใจและการยอมรับในการบริหาร การกำกับ การจัดสรรงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมฯ และการกำหนดตัวชี้วัดผลงาน เป็นความเสี่ยงต่อหลักธรรมาภิบาลด้านความชอบธรรม (integrity) นอกจากนั้น หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนที่เข้มแข็งหลายแห่งยังไม่ได้มีการเชื่อมโยงด้านการทำงาน และมีการแข่งขันกันสูงในการเสนอผลงานและสร้างภาพลักษณ์ กระทบต่อประสิทธิภาพ (effectiveness) ด้านการดำเนินงานหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

แนวปฏิบัติที่ดี คือ สกสว. ควรจะดำเนินการ

- ก. สกสว. ควรจัดมาตรฐานการบริหารความสัมพันธ์ให้ชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกัน โดยผ่านการให้หลักการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มให้ตรงกับความต้องการและเป็นที่

ยอมรับของทุกฝ่าย เป็นการลดความเสี่ยงต่อหลักธรรมาภิบาลด้านความชอบธรรม (integrity)

- ข. สกสว. ควรเพิ่มบทบาทการเชื่อมโยงให้หน่วยงานในระดับให้ทุนทุกแห่งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อร่วมกันสร้างประสิทธิภาพการทำงานเพื่อบรรลุสู่เป้าหมายร่วมกัน หลีกเลี่ยงการดำเนินงานซ้ำซ้อน แขนงการต่างฝ่ายต่างทำในเชิงแข่งขันซึ่งอาจจะกระทบต่อผลประโยชน์รวมของระบบ ววน. การปรับความสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายร่วมกันในการบรรลุเป้าหมายของววน. น่าจะเป็นผลดีต่อการเกิดประสิทธิผล (effectiveness) ด้านการดำเนินงานหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน
- ค. สร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายร่วมกันระหว่าง สกสว. กับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผน

3.3.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว.กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สกสว. มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานรับทุน ที่ได้รับการจัดสรรทุนในรูปแบบ FF โดยตรง ซึ่งทำให้ สกสว. ต้องบริหารความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามและประเมินผล รวมทั้งส่งเสริมให้การทำผลงานวิจัย FF เชื่อมโยงและขยายผลไปสู่ SF ในระยะต่อไป

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ที่ผ่านมา สกสว. มีการแสวงหาผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม และผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และได้ประโยชน์ในบางกรณี แต่ยังไม่ครอบคลุม กระทบต่อประสิทธิผล (Effectiveness) ของผลงานวิจัย FF ที่ไม่สามารถเชื่อมโยงและขยายผลไปสู่ SF ในระยะต่อไป การตัดลดงบประมาณการวิจัยเงินทุน FF เป็นความเสี่ยงในหลักธรรมาภิบาลด้านความชอบธรรม (integrity) และความเป็นอิสระในการสร้างภูมิปัญญาของหน่วยงานที่รับทุนที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา (independence)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกสว. ควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่นเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยในการกำหนดโจทย์การวิจัยและนวัตกรรม และผลงานวิจัย FF เชื่อมโยงและขยายผลไปสู่ SF ในระยะต่อไป พร้อมทั้งขับเคลื่อนการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์จริงเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness)
- ข. การบริหารเครือข่ายควรทำให้เกิดความไว้วางใจของสาธารณะต่อความเป็นอิสระของผู้มีอำนาจตัดสินใจในระบบ ววน.จากอิทธิพลทางการเมืองหรือด้านอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบัน สกสว. มีแนวปฏิบัติบางเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานในระบบ ววน. ความเป็นอิสระจากการเมืองอยู่แล้ว ควรเพิ่มหลักธรรมาภิบาลด้วยการเปิดเผยความสัมพันธ์ที่มีความเคลือบแคลงเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในประเด็นที่สามารถดำเนินการได้ ซึ่งแนวทางปฏิบัติที่ดี คือ

- ควรเพิ่มความสมดุลของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเปิดโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมวิจัยในวงกว้าง รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ
- ควรนำแนวปฏิบัติที่มีอยู่แล้วไปพัฒนาเป็นกลไกและผลเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานในระบบ ววน. มีความเป็นอิสระจากการเมือง และนำไปสู่การเปิดเผยสู่สาธารณะผ่านการบริหารเครือข่าย ควบคู่กับช่องทางการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะอื่น

3.4 แนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านความรับผิดชอบในผลงานวิจัย

3.4.1 กรอบแนวคิด

การประเมินผลงานวิจัยเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบ่งชี้ถึงความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการใช้เงินทุนวิจัย ผลการประเมินจะช่วยให้รัฐบาลสามารถจัดลำดับความสำคัญการใช้ทรัพยากรสำหรับการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรม ช่วยเพิ่มความรับผิดชอบต่อสาธารณะ สร้างสังคมที่มีข้อมูลที่ดีขึ้น และเพิ่มความตระหนักในการมีส่วนร่วมของการวิจัยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเทศต่าง ๆ ได้พยายามเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและปรับปรุงความสามารถด้านนวัตกรรมโดยใช้ R&D เป็นเครื่องมือ ส่งผลให้ความต้องการเครื่องมือในการประเมินผลงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการลงทุนของภาครัฐในด้านการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรม

3.4.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สกสว. นำเสนอผลงานวิจัยที่นำส่งผลงานแล้วต่อสถานนโยบายในเชิงปริมาณ เพื่อให้สถานนโยบายประกอบการพิจารณา

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

การนำเสนองานวิจัยแก่สถานนโยบายเป็นภาพรวมของเป้าหมาย (Objectives) และผลผลิต (Outputs) ยังขาดกระบวนการพิจารณาที่เป็นระบบในด้านผลกระทบ ผลลัพธ์ และการนำไปใช้ประโยชน์ การนำเสนอผลการดำเนินงานที่ไม่ครบถ้วนกระทบต่อหลักธรรมาภิบาลด้าน Scope of Action

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. ควรต้องเร่งปรับปรุงระบบงานที่รองรับการนำเสนอผลงานวิจัยในเชิงคุณภาพให้ชัดเจนและครอบคลุมโดยเร็ว เพื่อให้สามารถนำเสนอผลงานวิจัยในเชิงคุณภาพต่อสถานนโยบาย ต่อรัฐสภา และต่อสาธารณะ

3.4.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. กับ สอวช. ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

ไม่มีข้อเสนอแนะในส่วนนี้

3.4.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. เชื่อมโยงกับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนเพื่อกำกับดูแลคุณภาพผลงานวิจัย ที่เชื่อมโยงถึงผลกระทบ ผลลัพธ์ และการนำไปใช้ประโยชน์ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และข้อร้องเรียนต่อผลงานวิจัย

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

- (1) การประเมินผลงานวิจัยที่ผ่านความรับผิดชอบของหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน และที่นักวิจัยบันทึกเข้าในระบบงานที่เกี่ยวข้องเป็นการพิจารณาในภาพรวมของเป้าหมาย (Objectives) และผลผลิต (Outputs) ยังขาดกระบวนการพิจารณาที่เป็นระบบในด้านผลกระทบ ผลลัพธ์ และการนำไปใช้ประโยชน์ การที่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนนำเสนอผลการดำเนินงานที่ไม่ครบถ้วนกระทบต่อหลักธรรมาภิบาลด้าน Scope of Action และความโปร่งใสในการนำเสนอผลการดำเนินงาน (Transparency)
- (2) สกสว. มีนโยบายสนับสนุนงานวิจัยในลักษณะสหวิทยาการ แต่ยังไม่ปรากฏการประเมินผลงานและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ทำให้ไม่สามารถเห็นประสิทธิภาพของการส่งเสริมโครงการลักษณะสหวิทยาการ (Efficiency) ได้ชัดเจน
- (3) ไม่ปรากฏแนวทางจัดการกับข้อร้องเรียน หรือการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ กระทบต่อหลักความรับผิดชอบ (Accountability) ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกสว. ควรเร่งร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด ในการปรับปรุงระบบงานจนสามารถออกรายงานผลงานวิจัยในเชิงคุณภาพที่ครบถ้วน
- ข. สกสว. ควรวางแผนแนวทางการปฏิบัติให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในเรื่องการบริหารจัดการข้อร้องเรียน และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์สำหรับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน
- ค. สกสว. ควรกำกับดูแลหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนเพื่อให้มีการทบทวนหลักเกณฑ์ เพดานการให้ทุนสำหรับงานวิจัยในลักษณะสหวิทยาการให้เพียงพอกับความจำเป็น เพื่อให้เกิดผลงานวิจัยที่สามารถครอบคลุมเนื้อหาได้สมบูรณ์และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3.4.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกว.กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

- สกว. เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการจัดสรรทุนให้แก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน เพื่อจัดสรรต่อในระดับโครงการให้แก่หน่วยงานรับทุน
- สกว. มีความเชื่อมโยงกับภาคเอกชน ในฐานะของกลุ่มที่จะเข้ามาร่วมลงทุน หรือขอทุนเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผ่านกองทุนส่งเสริมฯ

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สกว. มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานรับทุนและนักวิจัยผ่านการกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไป (Umbrella rules) ที่ใช้วงเงินที่เคยได้รับทุนในอดีตเป็นฐาน ทำให้ผู้รับทุนไม่สามารถเติบโตในงานวิจัยแบบก้าวกระโดด ทั้งที่มีศักยภาพ ทำให้สูญเสียโอกาสที่จะได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ (Effectiveness)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกว. ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานรับทุนหรือสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสามารถนำเสนอโครงการวิจัยวิจัยที่ก้าวกระโดดจากฐานเดิมได้ ด้วยการหารือเป็นรายการ
- ข. สกว. ควรจะกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในด้านความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ และเชื่อมโยงไปถึงการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.5 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในกระบวนการตัดสินใจ

3.5.1 กรอบแนวคิด

ความชัดเจนของการมีอำนาจในการตัดสินใจตามบทบาทของหน่วยงานในระบบ ววน. แต่ละระดับจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพภายใต้กฎหมาย/กฎระเบียบที่กำหนด ส่งผลให้สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายตามข้อกำหนด ในต่างประเทศ ฝ่ายการเมืองมีบทบาทสูงในการตัดสินใจการวิจัยในด้านการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการวิจัย และการจัดสรรทุน OECD เสนอให้มีการจัดการตัดสินใจและความรับผิดชอบต่าง ๆ อย่างชัดเจนระหว่างผู้มีอำนาจทางการเมืองที่รับผิดชอบ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) และบุคลากรที่รับผิดชอบระดับปฏิบัติงาน กรอบของกฎหมายควรมีการระบุอย่างชัดเจนถึงผู้มีอำนาจตัดสินใจในแต่ละระดับ และผลของการตัดสินใจควรมีการบันทึกและเปิดเผยให้รับรู้กันระหว่างหน่วยงานในระบบ ววน.

3.5.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

ประธานของคณะกรรมการฯ สกว. และ กอวช. แต่งตั้งจากสภานโยบาย และการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของประธานและคณะกรรมการ สกว. มีช่องทางการขยายวาระการดำรงตำแหน่งผ่านดุลยพินิจของสภานโยบาย

2) **สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล**

มีโอกาสดำเนินการขึ้นในด้านการตัดสินใจจากฝ่ายการเมืองสูง กระทั่งต่อความไว้วางใจของสาธารณะ (Public trust) ในด้านความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อผลงานวิจัย

3) **แนวทางการปฏิบัติที่ดี**

สกว. ควรเปิดเผยผลการตัดสินใจที่กระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของระบบ ววน. โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ชัดเจนให้สามารถป้องกันและหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบจากการขึ้นทางการเมือง รวมทั้งมีการบันทึก ติดตามและประเมินผลดังกล่าวระหว่างหน่วยงานในระบบ ววน. และสาธารณะในทุกกรณี

3.5.3 **การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกว. และ สอวช. ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย**

1) **ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ**

สอวช. ทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายด้วยการตัดสินใจในส่วนการกำหนดแพลตฟอร์มและตัวชี้วัด รวมทั้งพิจารณาแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในระบบ ววน. ในขณะที่ สกว. ตัดสินใจในระดับขับเคลื่อนนโยบาย โดยการกำหนดโปรแกรมต้องเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มของ สอวช.

2) **สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล**

ทั้งสองหน่วยงานต่างเป็นหน่วยงานอิสระ และมีการหารือร่วมกันอย่างใกล้ชิดในการตัดสินใจที่สำคัญเกี่ยวกับระบบ ววน. ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย (Scope Of Action)

3) **แนวทางการปฏิบัติที่ดี**

ไม่มีข้อเสนอแนะในส่วนนี้

3.5.4 **การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน**

1) **ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ**

สกว. เป็นหน่วยงานสำคัญในการตัดสินใจในการนำคำขอของงบประมาณของหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนเพื่อกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณที่ผ่านการอนุมัติแล้วแก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน โดยกำหนดความรับผิดชอบต่อเป้าหมายรายโปรแกรมย่อยให้แก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน เพื่อไปกำหนดกลุ่มงานและแผนงาน/โครงการแก่ผู้รับทุน

2) **สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล**

สกว. ยังไม่สามารถทำให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนเข้าใจหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจทั้งการจัดสรรงบประมาณและการกำหนดเป้าหมาย กระทั่งต่อหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ (Accountability)

3) **แนวทางการปฏิบัติที่ดี**

ก. สกว. ควรใช้กลไกการสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวก เพื่อให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนสามารถตัดสินใจและดำเนินงานที่ยืดหยุ่นได้มากขึ้น

- ข. สกสว. ควรสร้างกลไกของการดำเนินงานแบบร่วมมือกัน แข่งขันกันในทางที่ดีระหว่างกัน และไม่เกิดความทับซ้อนในการสร้างผลงานวิจัยของหน่วยงานบริหาร และจัดสรรทุนด้วยกัน ทั้งในกระทรวง อว.และนอกกระทรวง อว.

3.5.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) การเชื่อมโยงตามภารกิจ

สกสว. ถ่ายทอดนโยบายในด้าน FF และ SF และแจ้งเตือนถึงผลที่จะเกิดขึ้นหากมีการดำเนินการไม่เป็นไปตามนโยบาย ตลอดจนหลักการ เกณฑ์ เงื่อนไขที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือต้องการให้ระมัดระวังเป็นพิเศษ เพื่อสื่อสารให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งแนวทางในการขยายผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในอนาคต โดย สกสว.ให้อำนาจในการตัดสินใจที่เป็นอิสระเกี่ยวกับการนำเสนอโครงการ/แผนงานวิจัยแก่ผู้รับทุน FF

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

การอนุมัติเงินทุนวิจัย FF ให้แก่หน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่นในรูปแบบของ block grant จะเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 โดยให้หน่วยงานที่ประสงค์ขอรับทุนวิจัยจัดทำข้อเสนอโครงการล่วงหน้าเมื่อปี พ.ศ. 2565 การเปิดโอกาสให้หน่วยงานรับทุนได้ใช้องค์ความรู้เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน บ่งชี้ถึงการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ (Accountability) ของหน่วยงานขับเคลื่อนนโยบายต่อผลการใช้งบประมาณการวิจัยและนวัตกรรม ในขณะที่หน่วยงานรับทุนโดยเฉพาะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษามีระบบการบริหารด้วยวิธีสรรหาอธิการบดี การให้ทุนแก่สถาบันอุดมศึกษาเป็น block grant อาจมีความเสี่ยงที่ผู้บริหารใช้งบประมาณที่ได้มาอุดหนุนการวิจัยแบบแบ่งพรรคแบ่งพวก กระทบลหลักธรรมาภิบาลด้านคุณธรรม (Integrity)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกสว.ควรมีการติดตามและประเมินผลคุณภาพงานวิจัยที่ให้ทุน FF ในรูปแบบของ block grant แก่หน่วยงานรับทุน และให้คำแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาเมื่อผลการประเมินไม่ได้เป็นไปตามคาดหวัง หน่วยงานรับทุนโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาย่อมยินดีให้ความร่วมมืออยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ
- ข. สกสว.ควรมีกลไกตรวจสอบหลักธรรมาภิบาลในการให้ทุนของสถาบันอุดมศึกษา และมีช่องทางให้ร้องเรียนสำหรับนักวิจัยที่ได้รับการเลือกปฏิบัติ

3.6 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดสรรและบริหารงบประมาณด้านการวิจัย

3.6.1 กรอบแนวคิด

- งบประมาณสนับสนุนการวิจัยต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อบรรลุเป้าหมายของระบบงาน.
- ควรมีหลักเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดสรรทุนที่ครบถ้วนและต่อเนื่องเป็นลายลักษณ์อักษร

- กระบวนการจัดสรรเงินทุนควรมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และ เรียบง่าย (simple) ที่สุด
- เพื่อให้การใช้จ่ายเงินลงทุนรองรับผลลัพธ์การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ในรายงานประจำปีควรแสดงให้เห็นว่ามีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ **การจัดสรรเงินทุนควรมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และ เรียบง่าย (simple) ที่สุด**

3.6.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว.และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. รวบรวมความต้องการใช้งบประมาณ เพื่อขออนุมัติกรอบเงินงบประมาณจากสภานโยบาย เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณผ่านกองทุนส่งเสริม ฯ จะทำการจัดสรรงบประมาณตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ และรายงานผลการใช้งบประมาณต่อสภานโยบาย

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

มีการปรับลดวงเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติเปรียบเทียบกับวงเงินงบประมาณที่ขออนุมัติอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาระบบ ววน.ให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง ผลตอบรับที่ไม่ครบถ้วนต่อความต้องการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต และปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยได้ยาก รวมทั้งขาดงบบุคลากร ขาดงบประมาณ กระบวนการจัดสรรงบประมาณที่มีข้อจำกัดเช่นนี้ส่งผลต่อความไม่พอเพียงของงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบ ววน. ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้าน ววน. และการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศด้วยระบบ ววน. ซึ่งต้องใช้เวลาในการสร้างผลลัพธ์และผลกระทบ ส่งผลกระทบหลักธรรมาภิบาลด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการเสริมกำลังความสามารถ (Capacity Reinforcement) ของระบบววน.

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. และ กสว. ควรเป็นต้นเรื่องในการบริหารความมั่นคงของงบประมาณด้านการวิจัยและนวัตกรรม ที่เป็นจุดอ่อนของระบบนิเวศด้านวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ โดยปรับวิธีการในการจัดทำคำของบประมาณโดยเน้นไปที่ความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณด้านววน. ก่อนนำเสนอให้สภานโยบายเห็นชอบตามกรอบวงเงิน

3.6.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. เป็นผู้จัดสรรงบประมาณและกำหนดเป้าหมายของโปรแกรมรายหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมีความรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณโปรแกรมย่อย กลุ่มงาน และ แผนงาน/โครงการเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมาย

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

(1) สกสว. ยังไม่สามารถสร้างเข้าใจอย่างเพียงพอต่อเป้าหมายที่กำหนด ขณะที่หน่วยงานบริหารจัดการจัดสรรทุนยังไม่สามารถสนองตอบในด้านการสร้างผลงานได้จากการมีขอบเขตการบริหารและจัดสรร

ทุนที่จำกัด และอิงกับศักยภาพและความชำนาญของตน หรือพันธกิจของกระทรวงต้นสังกัดเป็นหลักมากกว่า เป้าหมายในระดับโปรแกรมที่ต้องครอบคลุมระดับประเทศ นอกจากนั้น หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน บางส่วนยังเห็นว่ากองทุนส่งเสริมฯ เป็นเพียงแหล่งเงินทุน ไม่ใช่เป็นพันธกิจหลักในการบรรลุเป้าหมายของ ระบบ ววน.

(2) ระบบ ววน. ขาดแผนงานในการเชื่อมโยงการจัดสรรงบประมาณกับลำดับความสำคัญของ โครงการที่ขอรับทุน เนื่องจากยังไม่มีการจัดทำ Project Portfolio/ Research System ทำให้กลไกการจัดสรรงบประมาณยังไม่เอื้ออำนวยและส่งเสริมให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนสามารถจัดสรรเงินแก่ โครงการวิจัยเชิงกลยุทธ์และโครงการวิจัยเชิงพื้นฐาน และเป็นประโยชน์ต่อระบบ ววน. ได้เต็มที่

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

3.1) สกสว. ควรเป็นหน่วยงานริเริ่มการจัดทำ Project Portfolio/ Research System เพื่อให้เกิดกลไกการจัดสรรงบประมาณที่เอื้อประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งระบบ ววน. ได้เต็มที่ ซึ่งสามารถทำได้ หลายวิธี ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง 1 วิธี ดังนี้

- ก. กำหนดเป้าหมายที่แต่ละโปรแกรมต้องการบรรลุผลสัมฤทธิ์
- ข. รวบรวมและจัดกลุ่มผลงานวิจัยของแต่ละโปรแกรมเป็นพอร์ตโฟลิโอ
- ค. หาช่องว่างที่ต้องทำโครงการ/แผนงานวิจัยเพื่อเติมเต็มในแต่ละพอร์ตโฟลิโอ และ หลีกเลี่ยงการทำงานวิจัยที่ให้ผลซ้ำซ้อน แสดงการเชื่อมโยงของโครงการวิจัยตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ โดยปลายน้ำคือผลงานวิจัยสุดท้ายที่คาดหวังของแต่ละ แผนงาน/โปรแกรมย่อย/โปรแกรม
- ง. ศึกษาและนำเสนอให้เห็นความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณในแต่ละโปรแกรมให้ ชัดเจน โดยใช้ Cost-Benefit Analysis
- จ. จัดทำ master plan ที่แสดงการเชื่อมโยงผลงานวิจัยทั้งหมดต่อเป้าหมายเชิง ยุทธศาสตร์
- ฉ. นำ master plan และโปรแกรมมาช่วยให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมี เครื่องมือในการเรียงลำดับความสำคัญของงานวิจัยและนวัตกรรม และใช้เป็นข้อมูล ประกอบการบริหารและจัดสรรงบประมาณ การสร้างหัวข้อหรือประเด็นที่ควรทำ วิจัยเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้มีผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ไม่กระจัดกระจาย และ มุ่งเน้นไปสู่ทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้าน ววน. ตลอดจนมีความเท่าทันกับพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและ นวัตกรรม รวมทั้งการจัดสร้างฐานทรัพยากรมนุษย์ที่แข็งแกร่งสำหรับรองรับการ วิจัยและนวัตกรรม

3.2) กสว. ควรกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก เครื่องมือนำเสนอของงบประมาณในรูปของ แพลตฟอร์มการวิเคราะห์ความคุ้มค่าผ่าน Cost-Benefit Analysis ทั้งในคำของบประมาณเชิงพาณิชย์และเชิง

สังคมเพื่อให้หน่วยงานในระบบ ววน. นำไปใช้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เห็นความคุ้มค่าที่เป็นระบบและตีมูลค่าของการใช้ประโยชน์ในระดับปลายน้ำในภาพรวมทั้งเชิงปริมาณและเชิงนโยบายได้

3.6.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกว.กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

หน่วยงานหน่วยงานรับทุนและสถาบันอุดมศึกษาจะได้รับจัดสรรงบประมาณ FF เป็น Block Grant เพื่อรองรับการนำไปจัดสรรแก่โครงการพื้นฐานจากกองทุนส่งเสริมฯ

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

- (1) งบประมาณจัดสรรลักษณะ Block Grant เป็นงบคงที่ที่มีไม่พอเพียง ยืดหยุ่นน้อย มีความไม่แน่นอนวงเงินจัดสรรแต่ละปี เป็นความเสี่ยงต่อความสำเร็จของงานวิจัยระดับพื้นฐาน และโครงการริเริ่มสร้างสรรค์ กระทบต่อการเกิดประสิทธิผลของการให้ทุนวิจัย (effectiveness)
- (2) สำหรับภาคเอกชน ยังมีการเชื่อมโยงด้านการจัดสรรและบริหารงบประมาณโดยตรงระหว่าง สกว. กับหน่วยงานอื่นที่เป็นภาคเอกชนในสัดส่วนที่น้อยมาก เนื่องจากกฎหมายที่รองรับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อยู่ระหว่างการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้ชัดเจน ความล่าช้าในการดำเนินงานย่อมส่งผลกระทบต่อการเกิดประสิทธิผลของระบบ ววน.

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกว. สามารถใช้กรอบแนวทางที่กำหนดในกฎหมายการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ รองรับการจัดสรรงบประมาณแก่ภาคเอกชนมากขึ้นในอนาคต ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบในวงกว้าง
- ข. สกว. ควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณที่เน้นคุณภาพของการบริหารเงิน งบประมาณที่หน่วยงานรับทุนได้รับในรูป Block Grant
- ค. เพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากร (จำนวนเงิน และบุคลากร) ในการจัดทำรายงานประจำปี ควรมีรายงานสถานะทางการเงินที่สะท้อนถึงการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าด้านการบริหารงบประมาณ (effectiveness)
- ง. เพื่อให้การใช้ทรัพยากรด้านการวิจัยของระบบววน.มีความคุ้มค่า ควรกำหนดบทลงโทษตามกฎหมายหรือเรียกเงินคืน กรณีไม่สามารถนำส่งผลผลิตงานวิจัย โดยเสนอเป็นกฎระเบียบ ต่อ ครม. ให้สอดคล้องและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ ววน. แต่ควรมียกเว้น และผ่อนปรนในกรณีที่สุจริต
- จ. ในกรณีที่บุคคล คณะบุคคล หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานภาคเอกชนที่รับผิดชอบ ดำเนินการวิจัยหรือสร้างนวัตกรรมด้านใหม่ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อความไม่สำเร็จสูง ควรมีการใช้อำนาจมอบหมายกรณีดังกล่าวเป็นกรณียกเว้น

3.7 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการประเมินผลงาน

3.7.1 กรอบแนวคิด

ผลการดำเนินงานควรได้รับการประเมิน โดยมีทั้งการประเมินกันเองภายในหน่วยงาน และการประเมินจากภายนอกหน่วยงาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการกิจที่ได้รับมอบหมาย มีความโปร่งใสในการทำงาน อันจะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมาย

3.7.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสภสว.และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สภสว. เป็นหน่วยงานที่สภานโยบายมีการประเมินผลการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการติดตามฯ

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

(1) สภานโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการสนับสนุนวิทยาศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม สภสว. แต่ไม่มีการเปิดเผยผลการประเมินสู่สาธารณะ กระทั่งต่อหลักความรับผิดชอบ (accountability) ในการสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกำกับดูแล

(2) สภานโยบายยังไม่มีกลไกการประเมิน สภสว.จากหน่วยงานอิสระภายนอกมาสอบทานกับผลการประเมินจากภายในของคณะกรรมการที่มาจากการแต่งตั้ง

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

ก. เพื่อให้สามารถรับผิดชอบในผลการประเมิน (accountability) หน่วยงานควรใช้ตัวชี้วัด (indicators) วัดประสิทธิภาพของผลการดำเนินงานโดยอิงกับเป้าหมายที่คาดว่าจะบรรลุ เกณฑ์การประเมินที่ใช้ควรสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกำกับดูแล

ข. สภสว. ควรมีกลไกการประเมินผลดำเนินงานจากหน่วยงานอิสระภายนอก เพื่อยืนยันผลการประเมินของคณะกรรมการติดตามฯ ที่สภานโยบายเป็นผู้แต่งตั้ง

ค. สภสว. ควรรวบรวมข้อคิดเห็นของคณะกรรมการที่เป็นอิสระที่เป็นองค์คณะในสภานโยบายหรือคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มาใช้ประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ง. สภสว. ควรเปิดเผยผลการประเมินทั้งภายในและประเมินจากหน่วยงานอิสระในรายงานประจำปีและแสดงถึงการสนองตอบรับต่อข้อคิดเห็นด้านการประเมิน

3.7.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสภสว.และสอวช.ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สอวช. รับผิดชอบตัวชี้วัดและประเมินผลดำเนินงานในระดับแพลตฟอร์ม สภสว. รับผิดชอบตัวชี้วัดและประเมินผลดำเนินงานในระดับโปรแกรม ทำให้ผลดำเนินงานของสองหน่วยงานต้องเชื่อมโยงกัน และประเมินผลดำเนินงานควบคู่กัน

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สทสว. และ สอวช. มีการดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ที่ทำให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลผลดำเนินงานระหว่างกัน เพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขได้ทันที่และต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดการประเมินผลดำเนินงานร่วมกัน (Joint or Combined Auditing) เพื่อให้มีรายงานผลการประเมินการดำเนินงานเป็นชุดเดียวกัน

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

เพื่อเสริมกำลังความสามารถ (Capacity Reinforcement) ของสทสว. และสอวช. ควรออกแบบกลไกการประเมินผลดำเนินงานร่วมกันข้ามหน่วยงาน เพื่อให้มั่นใจในประสิทธิผลของการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกัน

3.7.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สทสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สทสว. ทำการประเมินผลดำเนินงานของหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนตามโปรแกรมย่อย และเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ในแต่ละปีงบประมาณ และในอนาคต สทสว. จะเพิ่มการประเมินผลดำเนินงานในส่วนของการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยด้วย

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สทสว. ยังไม่ได้ประเมินผลดำเนินงานของหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนในเชิงรุก และนำผลประเมินภายในที่มีการจัดเก็บอย่างไม่เป็นระบบมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์สำหรับอนาคต ทำให้ไม่สามารถป้องกันหรือหลีกเลี่ยงการอนุมัติโครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จและไม่เกิดข้อยุติ และขจัดอุปสรรคการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริงในอนาคต เนื่องจากตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลการให้ทุนวิจัยในปัจจุบันยังเน้นตัวชี้วัดเชิงปริมาณในด้านผลผลิตมากกว่าเชิงคุณภาพ ส่งผลกระทบประสิทธิผลในการดำเนินงานทั้งระบบวน. (effectiveness)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

ก. สทสว. ควรร่วมกับ วช. ในการรวบรวมผลงานวิจัยที่ไม่สามารถนำส่งผลผลิตได้มาเป็นบทเรียน เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ผลดำเนินงานไม่สำเร็จสำหรับงานวิจัยในรอบต่อไป และทำการเผยแพร่และทำความเข้าใจร่วมกับหน่วยงานในระบบ ววน.

ข. สทสว. ควรรวบรวมผลประเมินภายในและภายนอกหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนทั้งภายในอว. และภายนอกอว. มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาพัฒนาหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนทุกหน่วยงานในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์สำหรับอนาคต

3.7.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สทสว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกว. ทำหน้าที่ประเมินผลงานวิจัยของหน่วยงานรับทุนประเภท FF เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถเชื่อมโยงกับสู่การพัฒนาการใช้ประโยชน์หรือทำงานวิจัยประเภท SF ในอนาคต หรือมีการตีพิมพ์จากแหล่งพิมพ์ชั้นนำของโลกหรือไม่ และ ตาม พรบ. การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย กำหนดให้ สกว. ประเมินผลดำเนินงานของผู้ที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ว่าเป็นไปตามที่นำเสนอไว้ในแผนดำเนินงานหรือไม่

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

(1) งานวิจัยในระดับ FF ที่ผ่านกระบวนการประเมินและเห็นชอบให้ได้รับทุนวิจัยต่อเนื่อง ส่วนใหญ่มีการประเมินจากผู้อ่านภายนอก หลายสถาบันที่รับทุนวิจัยมีการเน้นที่ผลผลิต และ คุณภาพงานวิจัย แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เชื่อมต่อไปถึงการใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายของระบบ ววน. เนื่องจากนักวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการที่ขาดทักษะในการส่งต่อผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ กระทั่งต่อหลักธรรมาภิบาลด้านการสร้างประสิทธิผล (Effectiveness) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์สำหรับอนาคตได้น้อย

(2) ผลงานวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษาในบางกรณีมีลักษณะเป็น Frontier Research การประเมินผลงานวิจัยโดยมุ่งหวังให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ หรือ เชิงนโยบายอาจไม่เห็นผลในระยะสั้นและระยะกลาง การใช้เกณฑ์การประเมินแบบ umbellar rules เป็นความเสี่ยงต่อการสร้างภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ใหม่ๆของประเทศ กระทั่งต่อหลักธรรมาภิบาลด้านการสร้างประสิทธิผล (Effectiveness) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกว. ควรจัดตั้งหน่วยงานโดยเฉพาะเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการนำผลงานวิจัยที่ผ่านการประเมิน และ มีศักยภาพไปสู่การใช้ประโยชน์ และสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมต่อกับดำเนินการกิจของหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ดังกล่าว เช่น สถาบันการเงิน กองทุนผู้ประกอบการที่มีความพร้อม
- ข. สำหรับงานวิจัยที่มีลักษณะเป็น Frontier Research การประเมินผลงานวิจัยสามารถพิจารณาได้จากผลงานตีพิมพ์จากแหล่งพิมพ์ที่ยอมรับระดับชาติและ/หรือระดับนานาชาติ

3.8 แนวทางการปฏิบัติที่ดีการกำหนดและการบริหารกลยุทธ์

3.8.1 กรอบแนวคิด

การมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การสร้างกลยุทธ์ควรดำเนินการอย่างเปิดเผย โปร่งใส สร้างการมีส่วนร่วม และมีความยืดหยุ่น ประเด็นหลักสามประการที่สำคัญสำหรับการวางแผนกลยุทธ์ในการวิจัย ได้แก่ กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ เนื้อหาของกลยุทธ์ และการจัดทำพอร์ตโฟลิโอเพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญในการตัดสินใจ

3.8.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกว.และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

กสว. มีบทบาทในการเสนอแนะต่อสภานโยบายในการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนด้าน ววน. ของประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนอื่น และให้ข้อเสนอแนะกรอบวงเงินงบประมาณประจำปีด้าน ววน. ของประเทศต่อสภานโยบาย รวมทั้งเสนอระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการ ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ตามกรอบวงเงินดังกล่าวให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผน

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ เป็นผู้ระดมความคิดเห็นจาก กสว. เพื่อพัฒนาและจัดทำกลยุทธรองรับงานวิจัยระบบ ววน. ไม่ปรากฏการเปรียบเทียบและเชื่อมโยงผลผลิต ผลสัมฤทธิ์ ผลกระทบงานวิจัยกับหน่วยงานให้ทุนวิจัยประเภทอื่น (เช่น กสทช. กองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน) กระทั่งต่อหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ (Accountability)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. ควรกำหนดกลยุทธรวบรวมหัวข้อและประเด็นการวิจัยและนวัตกรรมในลักษณะพอร์ตโฟลิโอ โดยแต่ละพอร์ตโฟลิโอต้องแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเอื้ออำนวยในการขอกรอบวงเงินงบประมาณที่ครบถ้วน เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนของการทำหัวข้อวิจัย และเพื่อให้เห็นช่องว่างของประเด็นวิจัยที่ขาดหายไป และควรเปรียบเทียบกับหน่วยงานให้ทุนวิจัยประเภทอื่นเพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุง

3.8.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกสว.และสอวช.ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สอวช. กำหนดกลยุทธในระดับนโยบาย และสกสว. ในการกำหนดกลยุทธในระดับขับเคลื่อนนโยบาย แต่กลยุทธของทั้งสองหน่วยงานต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในระดับชาติและแผนด้านระบบ ววน.

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ผลลัพธ์ของงานวิจัยในระบบ ววน. ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในวงกว้าง แสดงให้เห็นว่ากลยุทธที่ได้จัดทำไว้ของสองหน่วยงานยังต้องแก้ไขและปรับปรุงให้ครอบคลุมปัญหาการวิจัยได้รอบด้านมากขึ้น ยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหาคือหน่วยงานวิจัยที่ค่อนข้างกระจัดกระจายขาดการวิจัยเชิงระบบ และจัดทำพอร์ตโฟลิโอที่เพียงพอแก่การนำไปวางกลยุทธการวิจัย กระทั่งต่อการจัดลำดับความสำคัญการใช้ทรัพยากรสำหรับการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรม

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

ก. เพื่อเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัยให้เกิดประสิทธิผล (capacity enforcement) สกสว. ควรร่วมกับ สอวช. ในการวางระบบวิจัย (research system) ทั้งในระบบและนอกระบบ ววน. เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงของผลงานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่ตรงเป้าหมาย

(accountability) โดยการสร้างสมดุลและความเท่าเทียมของการกำหนดและบริหารกลยุทธ์จากการระดมความคิดระหว่างผู้เกี่ยวข้องภายในและผู้เชี่ยวชาญภายนอก ให้มีความสำคัญกับกระบวนการแบบ top-down และ bottom-up ที่เท่าเทียมกัน และครอบคลุมทุกภาคส่วน

- ข. ระบบวิจัยที่จัดทำขึ้นควรครอบคลุมประเด็นปัญหาสำคัญของประเทศชาติและดำเนินการให้ครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ

3.8.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกว.และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกว. นำกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนนโยบายส่งต่อหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ทั้งในกระทรวง อว. และนอกกระทรวง อว. เพื่อนำไปเป็นกรอบการทำงานระดับปฏิบัติการ

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

(1) กลยุทธ์ที่สกว.ใช้ในการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรมยังเป็นกลไกการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนค่อนข้างน้อย กระทบต่อการเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัย (capacity reinforcement) ให้บรรลุเป้าหมาย

(2) หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนที่อยู่นอกกระทรวง อว. ยังต้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ที่มาจากกระทรวงต้นสังกัดที่และกลยุทธ์ขององค์กรเอง ในขณะที่กรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีจำนวนจำกัด ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารกลยุทธ์ของ สกว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

การบริหารพอร์ตโฟลิโอการวิจัย (portfolio management) มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ สกว.ควรใช้หลักการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนทั้งที่อยู่ในและนอกกระทรวง อว.จัดทำพอร์ตโฟลิโอการวิจัยระดับโปรแกรมย่อย เพื่อเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัย (capacity reinforcement) ให้บรรลุเป้าหมาย ในการจัดทำกลยุทธ์การวิจัย สกว.ควร มากขึ้น โดยแต่ละหน่วยงานต้องรู้ว่าใน portfolio ควรประกอบด้วยข้อมูลอะไรบ้าง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร เช่น รวบรวมรายงานการวิจัยเรื่องข้าวตลอด supply chain หรือ value chain ที่เคยมีการศึกษาไว้ ย่อมช่วยให้สามารถทราบได้ว่า ยังมีประเด็นใดที่ยังไม่มีการวิจัย และควรให้การสนับสนุน หน่วยงานใดได้ให้การสนับสนุนอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้มีงานวิจัยที่ครบวงจร ผลการศึกษาย่อมช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ที่ต้องการบรรลุได้ เป็นวิธีสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัยให้เกิดประสิทธิผล (capacity reinforcement)

3.8.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สทสว. กำหนดกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยของหน่วยงานรับทุนประเภท FF เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถเชื่อมโยงกับสู่การพัฒนาการใช้ประโยชน์หรือทำงานวิจัยประเภท SF ในอนาคต

ตาม พระราชบัญญัติการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย กำหนดให้ สทสว. กำหนดกลยุทธ์ที่สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของผู้ที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ว่าเป็นไปตามที่นำเสนอไว้ในแผนดำเนินงานหรือไม่

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

(1) กลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในปัจจุบันยังไม่สามารถขับเคลื่อนงานวิจัยในระดับ FF ไปสู่การทำวิจัยต่อเนื่องและเชื่อมต่อไปถึงการใช้ประโยชน์ตามที่เป้าหมายของระบบ ววน. เนื่องจากยังขาดหน่วยงานเฉพาะที่จะทำแผนดำเนินงานตามกลยุทธ์ดังกล่าว กระทบต่อความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัยให้เกิดประสิทธิผล (capacity reinforcement)

(2) การกำหนดกลยุทธ์ที่ดีสำหรับววน. ควรต้องใช้ big data ในแต่ละเรื่อง ในขณะที่ข้อมูลสำหรับการวิจัยสำหรับประเทศไทยยังมีการจัดเก็บในลักษณะกระจัดกระจาย ส่งผลให้การวางกลยุทธ์ที่ได้ไม่ตรงเป้า เช่น ข้อมูลเชิงพื้นที่ควรต้องมี big data ที่แสดงให้เห็นตัวแปรในระดับหมู่บ้าน (พื้นที่เพาะปลูก พืชที่ปลูก จำนวนโรงงาน ประเภทโรงงาน จำนวนประชากร อาชีพ ฯลฯ) ในการแก้ปัญหาจัดการความยากจนแบบเบ็ดเสร็จตามโปรแกรมที่ 14 จะได้เห็นภาพรวมว่าควรแก้ที่ใดก่อน กระทบต่อความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัยให้เกิดประสิทธิผล (capacity reinforcement)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สทสว. ควรจัดตั้งหน่วยงานโดยเฉพาะเพื่อกำหนดกลยุทธ์และแผนดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนในการนำผลงานวิจัยที่มีศักยภาพไปสู่การใช้ประโยชน์ โดยใช้กลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายเพื่อเชื่อมต่อกับดำเนินภารกิจของหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ดังกล่าว เช่น สถาบันการเงิน กองทุน ผู้ประกอบการที่มีความพร้อม
- ข. เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัย (capacity reinforcement) ให้แก่ระบบววน. การจัดทำฐานข้อมูลผลงานวิจัยอาจไม่พอเพียง ควรหาทางสนับสนุนให้จังหวัดต่างๆ สร้าง big data ที่มีรายละเอียดถึงระดับหมู่บ้าน เพื่อให้การแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ได้ประสิทธิผลอย่างตรงเป้าหมาย สามารถจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ต้องการพัฒนาได้แม่นยำ

3.9 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการบริหารด้านความยืดหยุ่นและการตอบสนองต่อ

การเปลี่ยนแปลง

3.9.1 กรอบแนวคิด

องค์กรที่มีนโยบายยืดหยุ่นต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆจะทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าองค์กรที่ไม่ยืดหยุ่น ความยืดหยุ่นขององค์กรในการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่างๆ อาจ

พิจารณาได้จาก 3 ด้าน คือ ความยืดหยุ่นทางกฎหมาย/กฎระเบียบ ความยืดหยุ่นด้านบุคลากร และความยืดหยุ่นด้านงบประมาณ

3.9.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกสว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูป อววน. จัดทำกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์อววน. เป็น 4 แพลตฟอร์ม (ยุทธศาสตร์) และ 17 โปรแกรม สกสว. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดและขับเคลื่อนโปรแกรมทั้ง 17 โดยจัดสรรให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนที่อยู่ในกำกับของอว. และนอกกำกับ อว. ไปดำเนินการในรูปของโปรแกรมน้อยและกลุ่มงาน

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ก. ความยืดหยุ่นทางกฎหมาย/กฎระเบียบ

พระราชบัญญัติสถานนโยบายฯ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนนโยบายที่มีความยืดหยุ่นมากพอที่จะสนองตอบการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา สกสว. และคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูป อววน. มีความยืดหยุ่นทางกฎหมาย/กฎระเบียบในการติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น เพิ่มโปรแกรมจาก 15 เป็น 17 โปรแกรม แต่ก็ยังไม่เพียงพอ การมองสภาพปัญหายังมีลักษณะเป็นจุด ขาดการมองสภาพปัญหาที่เชื่อมต่อกันระหว่างโปรแกรม เกิดเป็นช่องว่างที่ทำให้การตั้งประเด็นย่อยและกลุ่มงานครอบคลุมไม่ถึง อันอาจกลายเป็นปัญหาในอนาคตที่แก้ไขได้ยาก ส่งผลต่อประสิทธิภาพ (efficiency) ในการดำเนินงาน

ข. ความยืดหยุ่นด้านบุคลากร

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการเปลี่ยนหรือขยายบทบาทหน้าที่ตามภารกิจจากคณะรัฐมนตรีหรือจากรัฐสภา ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนา/ปรับเปลี่ยนบุคคลกรภายในทั้งระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน เช่น คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ คณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่อง และ สกสว. ให้ทันต่อเหตุการณ์ ส่งผลต่อประสิทธิผล (effectiveness) ในการดำเนินงาน

ค. ความยืดหยุ่นด้านงบประมาณ

กระบวนการจัดสรรงบประมาณไม่ยืดหยุ่น ส่งผลต่อความไม่พอเพียงของงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบ ววน. ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้าน ววน. และการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศด้วยระบบ ววน. ซึ่งต้องใช้เวลาในการสร้างผลลัพธ์และผลกระทบ ส่งผลกระทบหลักธรรมาภิบาลด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการเสริมกำลังความสามารถ (Capacity Reinforcement)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกสว. ควรปรับปรุงโปรแกรมวิจัยทุกปีโดยใช้กรอบของกฎหมาย/ข้อกำหนดขออนุมัติจากสถานนโยบาย เพื่อให้ยืดหยุ่นทันต่อการแก้ปัญหาประเทศชาติ เช่น

ยกระดับการศึกษาระบบนิเวศของเด็กปฐมวัยขึ้นมาเป็นโปรแกรม แทนการแฝงตัวอยู่ในโปรแกรม 1 (การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้)

- ข. เพิ่มความยืดหยุ่นด้านบุคลากรโดยแต่งตั้งคณะกรรมการชั่วคราว หรือการเชิญหรือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานชั่วคราว เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน พร้อมทั้งใช้กลไก Learning Curve ในการพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรให้มีความยืดหยุ่นในอนาคต
- ค. เงินทุนวิจัยและนวัตกรรมที่ได้จากงบประมาณมีความยืดหยุ่นน้อยต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภายในประเทศและของโลก เนื่องจากการอนุมัติงบประมาณล่วงหน้าสองปีงบประมาณและไม่ใช่งบประมาณผูกพันข้ามปีสำหรับโครงการวิจัย Multi-year กสว. ควรเพิ่มความยืดหยุ่นด้านงบประมาณโดยหาแหล่งเงินอื่นมารองรับการเปลี่ยนแปลงได้ทันที่

3.9.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว.และสอวช.ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. สามารถปรับเปลี่ยนโปรแกรมให้สอดคล้องกับแพลตฟอร์มที่อยู่ภายในการกำกับ และการติดตามของ สอวช.

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

รายละเอียดของ 17 โปรแกรมที่ สกสว. กำหนดไว้ยังมีช่องว่างในการปรับเปลี่ยนให้ทันกับสถานการณ์ภายนอก และมีความยืดหยุ่นน้อย เป็นความเสี่ยงต่อประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมาย

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. และ สอวช. ควรร่วมมือกันพัฒนาแพลตฟอร์มหรือโปรแกรมใหม่ ๆ เพื่อปิดช่องว่างในการยึดติดกับแพลตฟอร์มและโปรแกรมเดิม ๆ เพื่อให้ทันต่อสภาพปัญหาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้าในปัจจุบันและอนาคต เช่น ในระดับโปรแกรมควรมีกลไกการพัฒนาระบบนิเวศที่รองรับเด็กปฐมวัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในอนาคตและปิดจุดอ่อนของการมีส่วนร่วมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

3.9.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกสว.และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดและขับเคลื่อนความสำเร็จของตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับโปรแกรมจัดสรรงบประมาณและเป้าหมายรายโปรแกรมให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนที่อยู่ในกำกับของอว. และนอกกำกับ อว. โดยหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนที่อยู่ในกำกับของ อว.และนอกกำกับ อว.มีความยืดหยุ่นดำเนินการในรูปของโปรแกรมน้อยและกลุ่มงาน

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมักให้การส่งเสริมโครงการวิจัยในโปรแกรมย่อยและกลุ่มงานเดิม ๆ ไม่ยืดหยุ่นต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปัจจุบันและโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และอาจจะแข่งขันกันในการจัดสรรเงินทุนวิจัย เพื่อหวังผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่รายหน่วยบริหารและจัดสรรทุนได้รับการจัดสรร ส่งผลต่อประสิทธิผล (Effectiveness) ในการดำเนินงานของระบบวน.

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. ควรถ่ายทอดการมีแนวคิดที่ยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ประเทศและของโลกที่เปลี่ยนแปลงให้แก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน หน่วยงานปฏิบัติ และ ผู้เชี่ยวชาญที่เข้ามามีบทบาทในการเสนอแนะหรือตัดสินใจ เพื่อให้เห็นประโยชน์ผลกระทบของการจัดสรรทุนทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาว

3.9.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกสว.กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นในฐานะแหล่งเงินงบประมาณในการจัดทำโครงการวิจัยและนวัตกรรม และติดตามและประเมินผลดำเนินงานที่ส่งมอบผลงานวิจัยแล้ว

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ข้อมูลของผลงานวิจัยที่ส่งมอบแล้วอาจจะล้าสมัย ไม่เหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต เนื่องจากการของบประมาณล่วงหน้า ส่งผลต่อประสิทธิผล (Effectiveness) ในการดำเนินงานของระบบวน.

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

กรณีที่ สกสว. เห็นว่าผลงานวิจัยเรื่องใดที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว ควรพิจารณาให้ปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน เพื่อทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3.10 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเปิดกว้างและความโปร่งใสในการเข้าถึงข้อมูลวิจัย

3.10.1 กรอบแนวคิด

เพื่อให้สาธารณะชนมีความไว้วางใจการทำงานของหน่วยงาน ข้อมูลการวิจัยที่ได้รับทุนจากรัฐบาลทั้งหมดควรเปิดเผยต่อสาธารณะ เพราะการเข้าถึงข้อมูลการวิจัยจะช่วยเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุนในงานวิจัยของภาครัฐ เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่งเสริมการศึกษาและความคิดเห็นที่หลากหลาย ส่งเสริมให้เกิดการทำงานในสาขาใหม่ ๆ และช่วยให้สามารถสำรวจหัวข้อใหม่ๆที่ยังไม่ได้มีผู้คาดคิดมาก่อน

3.10.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกสว.และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

มาตรา 11 ของ พระราชบัญญัติสถานการณ์นโยบายฯ กำหนดให้สถานการณ์นโยบายมีหน้าที่และอำนาจในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณชน

สกว. ร่วมกับ สอวช. และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช) สามารถเปิดเผยข้อมูลในฐานข้อมูล ตลอดจนรายงานผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ต่อสาธารณชนได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่สถานโยบายกำหนด ทั้งนี้ ต้องเป็นข้อมูลที่ไม่กระทบต่อความลับทางการค้า ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือประโยชน์สาธารณะอื่น

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

- ก. วช.เป็นหน่วยงานต้นน้ำในการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลผลการวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการ ยังไม่แล้วเสร็จ ส่งผลให้ไม่เกิดความเชื่อมโยงของข้อมูลกับระบบข้อมูลสารสนเทศของ สอวช. และ สกว. ที่มีอำนาจนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ปฏิบัติหน้าที่และเปิดกว้างและการเข้าถึงผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศได้ จัดเป็นปัญหาด้าน Scope of Action
- ข. ยังมีปัญหาด้านการทำให้มาตรฐานข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในรูปของ Data Sharing และ Open Data ระหว่างหน่วยงานทุกระดับในระบบ ววน.ในปัจจุบัน
- ค. สกว. และ สอวช. ยังไม่ได้นำเสนอให้สถานนโยบายออกประกาศ ข้อกำหนด เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้กับทุกหน่วยงานในระบบ ววน. ได้ใช้ฐานข้อมูล, ทำวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกว. และ สอวช. ควรพิจารณานำเสนอให้สถานนโยบายออกประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการให้รวบรวมข้อมูลวิจัยให้ครบถ้วนตาม พรบ.สถานนโยบายฯ และ พรบ. การส่งเสริมฯ
- ข. สกว. ควรพิจารณากำหนดแนวทางรวบรวมข้อมูลวิจัยที่ครบถ้วนตามนิยามเพื่อพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูลและเชื่อมโยงด้านการจัดทำมาตรฐานของชุดข้อมูลวิจัยที่ต้องเปิดกว้างและโปร่งใส เพื่อให้มีกลไกการแบ่งปันข้อมูล (Data Sharing) และการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ (Open Data) ที่เข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว ใช้งานได้สะดวก และสามารถเข้าถึงได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต

3.10.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกว.และสอวช.ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สอวช.และ สกว. ใช้แนวทางของ Agile Organization ในการขับเคลื่อนองค์กรด้วยความรวดเร็วและทันต่อความเปลี่ยนแปลง มีการเปิดกว้างข้อมูลระหว่างกัน

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

เนื่องจากกระบวนการในการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ของ วช.เพื่อจัดทำฐานข้อมูล ผลการวิจัยและนวัตกรรม ในปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการและยังไม่แล้วเสร็จ ส่งผลให้ขั้นตอนการเปิด กว้างฐานข้อมูลที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศยังไม่เกิดผลเชิงประจักษ์ กระทบต่อ ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการทำวิจัยของหน่วยงานทั้งระบบวน. และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกว. ควรกำหนดแผนปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อให้การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเปิดกว้างให้ เสร็จภายในปี 2566 เพื่อนำไปสู่การขยายต่อยอดการใช้งานตาม พรบ. การใช้ประโยชน์ฯ

3.10.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกว.และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกว.ใช้ระบบ NRIIS ในการเชื่อมโยงกับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนในการเปิดกว้าง ฐานข้อมูลด้านการวิจัยที่พร้อมรองรับ พรบ. การใช้ประโยชน์

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ระบบข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการงานวิจัย เป็นระบบข้อมูลกลางใน ปัจจุบันยังไม่ ตอบโจทย์หน่วยงานผู้บริหารจัดการงานวิจัยทั้งในแง่ของการเข้าถึงข้อมูลและในแง่ของการใช้ ระบบข้อมูล กลางในการบริหารจัดการงานวิจัยแบบครบกระบวนการ โดยไม่ต้องทำซ้ำซ้อนด้วยระบบ Manual กระทบต่อ ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการทำวิจัยของหน่วยงานทั้งระบบวน. และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกว. ควรกำหนดแผนปฏิบัติการเชิงรุกด้วยการประสานงานให้หน่วยงานบริหารและ จัดสรรทุนสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการเร่งรัดการป้อนข้อมูลใหม่เข้าสู่ฐานข้อมูล NRIIS เพื่อรองรับการ เปิดกว้างของฐานข้อมูลสู่สาธารณะให้เสร็จภายในปี 2566 เพื่อนำไปสู่การขยายต่อยอดการใช้งานตาม พรบ. การใช้ประโยชน์ฯ

3.10.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงาน อื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกว. นำฐานข้อมูลผลงานวิจัยและรายชื่อนักวิจัยที่เป็นผู้ประดิษฐ์หรือผู้สร้างสรรค์ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปเชื่อมกับการรับทุน และกำกับดูแลการเปิดเผยผลงานวิจัยและนวัตกรรมตาม พรบ.การใช้ประโยชน์ฯ ตามแพลตฟอร์มที่ได้กำหนดขึ้น และนำผลงานวิจัยประกอบการตัดสินใจให้ทุนของ คณะกรรมการฯ ตามกฎหมาย และเปิดกว้างแก่ผู้ร่วมทุนภาคเอกชนและสาธารณะ

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ยังไม่มีหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบในการจัดทำฐานข้อมูลผลงานวิจัยเพื่อรองรับการให้ ทุน การติดตามผล การมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสาธารณะ ตาม พรบ.

การใช้ประโยชน์ เป็นปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานตามขอบเขตของอำนาจทางกฎหมายยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานวิจัย (Efficiency)

นักวิจัยบางสาขายังไม่มั่นใจและเชื่อมั่นในการให้ข้อมูลผลงานวิจัยเพื่อการเปิดกว้าง ทำให้หลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วม (Participation) ทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. ควรเร่งพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลวิจัยแก่สาธารณะได้ง่าย รวดเร็ว ใช้งานได้สะดวก และสามารถเข้าถึงได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต (scope of action)
- ข. ควรสร้างความสมดุล ให้น้ำหนักความสำคัญของการเปิดกว้างสู่ผู้รับทุนทั้งภายในและภายนอก อว. และนอกระบบ ววน.ให้มากขึ้น (efficiency)
- ค. สมาชิกทุกคนในชุมชนการวิจัยควรมีส่วนช่วยในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรฐานการเข้าถึงผลงานวิจัยระหว่างกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างภาระเพิ่มให้แก่ นักวิจัยและสถาบันที่เกี่ยวข้อง (participation) และเพิ่มความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ในการเปิดกว้างข้อมูล

3.11 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการสร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

3.11.1 กรอบแนวคิด

กลไกการทำงานควรรวมการสร้าง ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุวัตถุประสงค์ของววน. การกำกับดูแลด้านการมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในด้านการตัดสินใจช่วยแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบของการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมรับทราบผลงานวิจัย การรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินงาน ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดจากงานวิจัย มีช่องทางในการรับข้อสังเกต ข้อร้องเรียน และข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ฯลฯ

3.11.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกสว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สกสว. เป็นผู้เข้าร่วมประชุมในการประชุมสถานนโยบาย มีส่วนร่วมในบทบาทของการนำเสนอความเห็นเกี่ยวกับทิศทางและแนวทางการดำเนินงาน การกำกับ เร่งรัด และติดตามให้มีการปรับปรุงและแก้ไขระบบ หรือกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยฯ ผ่าน สกสว. และคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ และมีบทบาทในการรับมอบพันธกิจจากมติจากที่ประชุม

ในการออกประกาศหลักเกณฑ์ เงื่อนไข กฎหมายลำดับรองตาม พรบ. การใช้ประโยชน์ในงานวิจัย สกสว. ในฐานะหน่วยงานต้นเรื่อง ต้องนำเสนอให้สถานนโยบายเห็นชอบเพื่อสนับสนุนและเอื้อต่อการขับเคลื่อนภารกิจตามกฎหมายให้ครบถ้วน ในส่วนที่ สกสว. ดำเนินการเองไม่ได้

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ความร่วมมือในการทำงานระหว่าง สกสว. กับ สถานนโยบายไม่มีปัญหา เนื่องจากกฎหมายกำหนดบทบาทในการดำเนินการของทั้งสองหน่วยงานไว้ชัดเจน

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. ควรนำเอารายการที่เป็นบทบาทที่ต้องดำเนินการร่วมกันตามกฎหมายและยังขาดการดำเนินการ โดยเฉพาะในส่วนของกฎหมายลำดับรอง มาจัดทำแผนดำเนินการร่วมกับสอวช. ให้เสร็จสิ้นภายในกรอบเวลาที่เหมาะสมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาเชิงระบบนิเวศของระบบ ววน. เช่น การออกประกาศหลักเกณฑ์ เงื่อนไขเพิ่มเติมตามกฎหมายในส่วนที่เป็นอำนาจของสถานนโยบาย หรือการบริหารฐานข้อมูลเพื่อให้เกิดการแบ่งปันข้อมูล ใช้เวทีประชุมผู้บริหาร ผ่าน สอวช. ในฐานะของทีมเลขานุการและรับผิดชอบงานวิชาการของสถานนโยบายให้ร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ และมอบหมายภารกิจสำคัญที่สอดคล้องกับศักยภาพ ได้ทำงานร่วมกับหน่วยงานนอก จะทำให้เกิดความตื่นตัว ได้เรียนรู้ และมีความเป็นเจ้าของภาระงาน ในการขับเคลื่อนระบบ ววน.

3.11.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกสว.และสอวช.ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สอวช. และ สกสว. เป็นอิสระต่อกันในการสร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ระบบ.ววน. โดย สอวช. สร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบาย อววน. ส่วน สกสว.สร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนเป็นส่วนใหญ่

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

การเป็นอิสระต่อกันในการสร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระหว่าง สอวช. และ สกสว. อาจทำให้ขาดการเชื่อมโยงของข้อมูลด้านความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับนโยบายกับระดับเกี่ยวข้องกับขับเคลื่อนโครงการวิจัย (หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน) และอาจไม่ครอบคลุมทางสังคม (Inclusiveness)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. ควรสร้างกิจกรรมเพื่อให้เป็นกลไกที่สามารถนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับนโยบายไปเชื่อมโยงระดับโครงการเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเพื่อนำไปพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมใน ระบบ ววน. ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

3.11.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกสว. และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. ให้ความสำคัญกับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนในฐานะกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในขั้นตอนการนำเสนอโครงการย่อยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำคำของบประมาณ เมื่อได้รับการอนุมัติงบประมาณรวมทั้งกองทุนส่งเสริมฯ สกสว. จะทำหน้าที่ในจัดสรรงบประมาณและกำหนดเป้าหมายระดับโปรแกรมให้แก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนเพื่อนำไปจัดสรรต่อให้แก่ผู้รับทุนรายโครงการ

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

กิจกรรมการสร้างความผูกพันของ สกสว. กับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนค่อนข้างน้อย และ ไม่สม่ำเสมอ ขาดหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ส่วนหนึ่งเนื่องจากหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมีความหลากหลายของรูปแบบ โครงสร้างองค์กร มีบางส่วนอยู่นอกกำกับของ อว. ทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมรูปแบบเดียวกันหรือพร้อมกัน เป็นอุปสรรคการจัดทำระบบวิจัยและพอร์ตโฟลิโอ ที่ช่วยแก้ปัญหาผลงานวิจัยที่กระจุกกระจาย และขาดความเชื่อมโยงต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในผลงานวิจัยในอนาคต

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกสว. ควรหาทีมงานพิเศษที่มีความรู้ด้านสหวิทยาการ และทักษะในการรวบรวมและดึงความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนมาร่วมสร้างความผูกพัน เพื่อพัฒนาระบบวิจัยและพอร์ตโฟลิโอของวิจัยที่สร้างการยอมรับร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ที่ชัดเจน และ สกสว. ควรมีกิจกรรมขับเคลื่อนองค์ความรู้ให้หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุนนำไปใช้ปฏิบัติจริงตามระบบวิจัยและพอร์ตโฟลิโอของวิจัย เพื่อช่วยแก้ปัญหาผลงานวิจัยที่กระจุกกระจาย และสามารถสร้างความเชื่อมโยงต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในผลงานวิจัยในอนาคต

3.11.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกสว. กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สกสว. ได้แนวคิดและข้อเสนอแนะจากนักวิจัยและนักวิชาการบางส่วนเป็นแนวทางในการตอบโจทย์ของประเทศ หรือเป็น Think tank ในการริเริ่มก่อนการพัฒนาเป็นงานวิจัยและนวัตกรรม

ตาม พระราชบัญญัติการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยฯ สกสว. รับผิดชอบในการขับเคลื่อนให้ผลงานวิจัยเกิดการต่อยอดและขยายผลให้เกิดการใช้ประโยชน์ และจูงใจให้นักวิจัยรับเป็นเจ้าของผลงานวิจัยที่จะทำสัญญาขอทุนเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ และหาผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เหมาะสมมาร่วมลงทุนในผลงานวิจัย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในธุรกิจของตน

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

สกสว. ยังมีการใช้ประโยชน์จากนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศเป็นส่วนน้อย และไม่ครอบคลุมทุกภาคส่วน (Inclusiveness) ยังไม่มีพื้นที่หรือเวที หรือช่องทางสาธารณะให้นักวิจัย

และนักวิชาการได้มีโอกาสแสดงผลงานวิจัย เกิดความสูญเปล่าในความพยายามทำผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติ

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

- ก. สกสว. ควรสร้างหน่วยงานเฉพาะเพื่อดำเนินการในการสร้างความผูกพันกับทุกหน่วยงาน ที่สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
- ข. สกสว. ควรรวบรวมเพื่อสร้าง Pool list ของนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ
- ค. สร้างพื้นที่และเวทีให้นักวิจัยและนักวิชาการ ได้มีบทบาทในการร่วมเสนอแนะต่อการตอบโจทยตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม ของประเทศ และเป็นแหล่งรวบรวม Think tank ของประเทศ
- ง. เปิดช่องทางสาธารณะในรูปแบบของรายการผ่านสถานีโทรทัศน์หรือทีวีออนไลน์ หรือช่องทางออนไลน์อื่นที่เผยแพร่ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่โดดเด่น หรือแนวคิด Think tank ที่เป็นไอเดียที่น่าสนใจ โดยนำเสนอหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

3.12 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากผลของการวิจัย

3.12.1 กรอบแนวคิด

การถ่ายทอดความรู้หมายถึงการแบ่งปันหรือเผยแพร่ความรู้ และการให้ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหา ในกระบวนการถ่ายทอดความรู้จะรวมถึงการจัดระเบียบ การสร้าง การรวบรวมหรือแจกจ่ายความรู้ และการทำให้แน่ใจว่าความรู้ที่ถ่ายทอดจะพร้อมใช้งานสำหรับผู้ใช้ในอนาคต การถ่ายทอดความรู้ไม่ใช่เป็นเพียงการสื่อสารองค์ความรู้ระหว่างกันเพื่อทราบในรูปแบบของบันทึก อีเมล หรือการประชุม แต่กระบวนการถ่ายทอดทุนทางปัญญาที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับการถ่ายทอด เป้าหมายของการถ่ายทอดความรู้จากงานวิจัยเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและเชิงพาณิชย์ เชิงสังคม และเชิงสาธารณประโยชน์

3.12.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี ระหว่าง สกสว. และหน่วยงานระดับการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผน

1) ความเชื่อมโยงด้านภารกิจ

สถานนโยบายมีอำนาจในการออกประกาศที่เกี่ยวข้องกับการนำองค์ความรู้ที่ยอมรับให้เปิดกว้างและเผยแพร่ได้สู่การถ่ายทอด และการใช้ประโยชน์ โดย สกสว. เป็นผู้นำองค์ความรู้จากผลงานวิจัยเข้าสู่กลไกการถ่ายทอด เผยแพร่ และสู่การนำไปใช้ประโยชน์

2) สถานะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

พระราชบัญญัติการใช้ประโยชน์ในงานวิจัยฯ เพิ่งผ่านการบังคับใช้ และไม่มีกฎหมายลำดับรอง และยังขาดความชัดเจนในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเปิดกว้างองค์ความรู้จากผลงานวิจัย ทำให้ สกสว. ยังไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้ตามกฎหมาย (Scope of Action)

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกว. ควรดำเนินการเตรียมความพร้อมและจัดเรียงลำดับความสำคัญขององค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเข้ากระบวนการถ่ายทอดให้ทันต่อการใช้ประโยชน์เพื่อดำเนินการได้ทันทีเมื่อสถานการณ์ภายนอกประกาศใช้กฎหมายลำดับรองที่ครบถ้วนแล้ว

3.12.3 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่างสกว.และสอวช.ในบทบาทขับเคลื่อนนโยบาย

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สอวช. มีบทบาทในงานวิชาการและสร้างองค์ความรู้ในระดับนโยบายรองรับสภานโยบาย ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการถ่ายทอดองค์ความรู้การวิจัยที่มาจากผลงานวิจัยที่ส่งมอบแก่หน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ส่วน สกว. มีบทบาทโดยตรง ในการรวบรวมองค์ความรู้จากผลงานวิจัย เพื่อถ่ายทอดและส่งต่อสู่การนำไปใช้ประโยชน์ สองหน่วยงานจึงไม่มีความเชื่อมโยงกันโดยตรงในการกิจนี้

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ไม่มีปัญหาที่เกี่ยวข้อง

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

ไม่มีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง

3.12.4 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกว.และหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สกว. รับผิดชอบในการติดตามและประเมินผลงานวิจัย เพื่อพัฒนาและบริหารองค์ความรู้ที่ได้จากหน่วยงานบริหารและจัดสรรทุน ให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

ระบบงาน NRIIS ยังไม่อำนวยความสะดวกต่อการนำไปใช้ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อกลุ่มเป้าหมายและสาธารณะ

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

สกว. ควรเร่งรัดการพัฒนาระบบงานให้พร้อมที่จะเตรียมองค์ความรู้ไปถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ได้ทันตามกรอบเวลาที่มีการประกาศใช้หลักเกณฑ์

3.12.5 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สกว.กับหน่วยงานที่รับทุนและหน่วยงานอื่น

1) ความเชื่อมโยงด้านการกิจ

สกว. ได้แนวคิดและข้อเสนอแนะจากนักวิจัยและนักวิชาการบางส่วนเป็นแนวทางในการตอบโจทย์ของประเทศ หรือเป็น Think tank ในการริเริ่มก่อนการพัฒนาเป็นงานวิจัยและนวัตกรรม หน่วยงาน ทุนวิจัยที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาได้รับทุนวิจัยจากสกว. แบบ FF และ SF

ปัจจุบัน ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่นักวิจัยส่งมอบถือเป็นทรัพย์สินของระบบ ววน. ซึ่งตาม พรบ. การใช้ประโยชน์ในผลงานวิจัยตามหลักเกณฑ์ที่สภานโยบายเห็นชอบ เปิดโอกาสให้นักวิจัยใช้สิทธิในการเป็นเจ้าของผลงานวิจัย และเปิดให้ผู้ประกอบการเอกชนสามารถเข้ามาร่วมลงทุน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์

หน่วยงานรับทุนวิจัยที่เป็นสถาบันอุดมศึกษามีโอกาสสูงที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากงานวิจัยให้นักศึกษาทั้งทางตรง (เช่น การบรรยาย การเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์) และทางอ้อม (เช่น เอกสารประกอบคำสอน ตำรา บทความ) การให้ทุนวิจัยแก่สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมกำลังความสามารถให้แก่ประเทศชาติ (Capacity Reinforcement) และเป็นส่วนที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษาและการวิจัยและนวัตกรรมได้ชัดเจน

2) สภาวะปัจจุบัน ปัญหา และผลกระทบต่อหลักธรรมาภิบาล

(1) สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้ได้รับความเชื่อมั่นเต็มที่ว่า จะสามารถเป็น Think Tank ในการริเริ่มก่อนการพัฒนาเป็นงานวิจัยและนวัตกรรม

(2) ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติสร้างชื่อเสียงให้แก่ผู้เขียนได้ไม่มาก

(3) พรบ. การใช้ประโยชน์เพิ่งเริ่มใช้บังคับ จึงยังไม่มีกรณีการดำเนินการในส่วนนี้

(4) ระบบวิจัยและนวัตกรรมยังมีความเชื่อมโยงน้อยกับข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของศูนย์ข้อมูลภาครัฐ (Government Data Center) กระทั่งต่อประสิทธิภาพของงานวิจัยให้ชื่อเสียงระดับนานาชาติ

3) แนวทางการปฏิบัติที่ดี

ก. สกสว. ควรเร่งรัดการพัฒนาระบบงาน รวบรวมองค์ความรู้และทำแผนรองรับการสื่อสาร เพื่อให้ให้นักวิจัยและภาคเอกชนมีความพร้อมที่จะรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และใช้ประโยชน์ได้ทันตามสถานการณ์

ข. สร้างพื้นที่และเวทีให้นักวิจัยและนักวิชาการ ได้มีบทบาทในการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้

ค. เปิดช่องทางสาธารณะในรูปแบบของรายการผ่านสถานีโทรทัศน์หรือทีวีออนไลน์ หรือช่องทางออนไลน์อื่นที่เผยแพร่ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่โดดเด่น หรือแนวคิด Think tank ที่เป็นไอเดียที่น่าสนใจ โดยนำเสนอหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง